

PALOTAFORRADALOMTÓL FÉL A SZOVIET.

Az orosz szoviet kormányt ma a legerősebben a belpolitikai helyzet aggasztja. Ez az aggodalom megnyilvánul a Trotszk ellen indított különböző eljárásokban, a tömegesen foganatosított házkutatásokban és letartóztatásokban...

totta hatalma alá az egyik kormányhivatalt a másik után. Idejének legnagyobb részét a legfeljebb tanács feletti valószínűleg köti le. Ez a legfelsőbb tanács a nemzeti javakat őrzi ellen a legzsigorúbb rendszabályokkal és büntetésekkel igyekszik hatékonyságot teremteni a különböző közhatalokban. A büntetők egy részét most olyan állami tisztviselők töltik meg, akik állami vállalkozásokat vezettek, de nem tudtak megfelelni feladataiknak.

A gyáripár, minden kétségbeesett törekvés ellenére is, nem dolgozik és nem termel eleget. Az egyetlen nevezetes kivétel ezen a téren a szövőipar. A gyáripár megléte, minden jel szerint, csak részben tudható be a tüke és a géphianyánknak. Ugyanilyen mértékben felelős a szakszervezetek folytonos beavatkozása, a fejelem hiánya és a vezetőség költségeinek túlzottan magas volta. Ugyanezeker a munkások kizárása, a magánkézben lévő üzemek zárlat alá helyezése és a földművelők tulajdonainak doboravere őrési mértékben szaporították meg a munkanélküliek és a koldusok számát.

De az ipar sikertelenségénél és a városi nyomornomnál súlyosabb helyzetet teremtett a földművelő négy nyugtalanságának állandó fokozódása. A falusi nép nem tud betéroródi abbba, hogy a hatóságok a legkülönbözőbb cimeken és ürügyök alatt minduntalan belevetkőzzen munkájukba és személyes dolgukba. Stalin legutóbb egyik figyelemre méltó szótban kijelentette, hogy ami Georgijának történt, az másban Oroszországban is megisméjethető. Ez a nyilatkozat kétségtelenül mutatja, hogy a szoviet kormány kezd rébbedni a vidéki helyzet súlyosságára.

THE SZABADSAG... The oldest established and largest Hungarian paper in the United States. Thirty first year. Published Daily by The Szabadsag Printing & Publishing Co. (An Ohio Corporation, Col. Andrew Cserna, President; E. K. Cserna, Sec'y-Treas.)

Eredménytelen agitáció.

ALBERT THOMAS, a Nemzetközi Munkásügyi Iroda titkára heteken át a Balkánon tartózkodott azzal a céllal, hogy a bolsevik agitátorok működését figyelemmel kísérje. A balkáni kommunizmus tapasztalatairól a minap hozta nyilvánosságra a jelentését, amelynek lényege az, hogy a bolsevik agitátorok taktikája nem válik be a Balkánon. Mindinkább csökken azoknak a balkániaknak a száma, akik hajlandók készpénznek venni a bolsevik agitátorok ígéreiteit.

EMLEKSZIK MÉG ERRE?

EMLEKSZIK-E MEG A TUZILEGÉNYRE? E szörtes óriás, aki a kocsmái hátsó titkoszobájában tartózkodott? Emlékszik-e még a fők Herku... Emlékszik-e még a fők Herku... Emlékszik-e még a fők Herku...

MI LESZ, HA EGYSZER ELFOGY MAGA A SZÉN

A TUDOMÁNYOS körökben újabbban egyre többet foglalkoznak a kőszén problémájával. A legutóbbi esztendő mérés és számításokból következik, hogy a föld szénkészlete 60-70 év alatt teljesen ki fog fogyni, amennyiben az emberiség állandóan olyan igényeket fog támasztani a szénre, mint a legutóbbi évek során. Az egyre jobban fejlődő és differenciálódó ipari termelés szénigényeit ma millió és millió bányász liheg munkája igyekszik lefedni, s még a csillag vég nélküli sora szénrel nélkülül a fekete gyémántot, a geológusok elboruló arccal számígtatják, hogy meddig, mennyi ideig fog még tartani a készlet. A mindig éber és résen álló tudomány természetesen máris igyekszik levonni a helyzet következményeit a kőszén figyelemmel fordul mindama lehetőségek felé, a melyek hivatkozhat lennének a szén hőenergiáját pótolni.

EMBEREK ÉS ESEMÉNYEK

Csehov, a legszomorúbb orosz írók egyike, saját vállomása szerint nem szeretett irni. Irni, mert kellett, mert valami elengedhetetlen, vissza fojtathatlan belső kényszer parancsolt ki belőle az írást, meg aztán irni azért is, mert először az írás volt a legegyszerűbb, amivel meg tudta fejezni a gondolatait, a felismeréseit, a vágyait, a féltéseit, a reményeit, a féltéseit, a reményeit, a féltéseit, a reményeit...

Graft.

FORBESRŐL, a Veteran Iroda volt főnökéről, a chitagoi tárgyaláson mindenféle piszkos és aljas dolgok derülnek ki: A többi között az, hogy állásával visszaél, a szövetségi kórházak felépítésére vonatkozó szerződéseket olyan vállalkozóknak juttatta, akik "graftal" szándékait megértették s amit polgári lelkismeretességnek neveznek, hivatalbeli integritásnak, az teljesen hiányzott belőle.

NEGYENKÉT LÁNYNAK VOLT JEGYESE GRUNWALD

BOS, december 16. — A 26 éves Julius Grünwald munkánál külv hivatalkon rendőrkézre került, mivel kiderült, hogy nem kevesebbek, mint 42 lánynak ígért házasságot. Mindegyik kel formálisan eljegyezte magát. A lányoktól és szüleiktől kapott kölcsönökből nagyszertűren éldegelt. Naplót találtak nála, amelyben pontosan feljegyezte mind a negyvenkét áldozat nevét, lakcímét, a kapott kölcsönöket s azt is, hogy mit állított előtök magáról, mennyi pénzt s milyen célra kért tőlük, valamint, hogy milyen néven mutatkozott be nekik. Grünwaldnak több mint tízezer dollár volt a kezében. Mind a negyvenkét becsapott lány felvonnul ellene az ügyessé.

A LEGSZEBB ÚJVI JÁNDÉK EGY BETÉT KÖNYVÉRE. LEJEGE MEG HOZZÁTARTOZÓI EGY BETÉT KÖNYVÉVEL, MIALTAL TAKARÉKSÁGRA FOJGA INDIANTI OKET.

Kiss Emil Bankháza 133 SECOND AVE NEW YORK. A LEGSZEBB ÚJVI JÁNDÉK EGY BETÉT KÖNYVÉRE. LEJEGE MEG HOZZÁTARTOZÓI EGY BETÉT KÖNYVÉVEL, MIALTAL TAKARÉKSÁGRA FOJGA INDIANTI OKET.

NYUGDIJÁT JAVASOL WILSON ÖZVEGYÉNEK. WASHINGTON, december 16. — LaGuardia new yorki kongresszusi képviselő javaslatot terjesztett be a végvár, hogy Woodrow Wilson, a néhai elnök özvegyének szavazanak meg évi 5.000 dollár nyugdíjat. Ennyit kaptak eddig az összes elnökök özvegyei.

3000 DOLLÁR VITTEK EL A TANCTEREMBŐL. CHICAGO, december 16. — A Dreamland táncterembe hat bandita hatolt be tegnap hajnalban, megkötözték az ottlévő öt személyt, akik közül egyiket megölték. A banditák 3.000 dollárt raboltak el.

Ingersoll. NINCS szebb ajándék egy óránál. Semmit sem használunk oly sokat, nem nértünk meg olyan sokszor, nem viselünk olyan sokáig. Az Új Yankee. Megbízható, mint mindig, sok újítás, melyek szépe és kedvesek. \$1.75. Midget. Hölgyeknek, leányoknak és kisgyermeknek. Tökéletesen. \$3.50. Waterbury. Kézen járó szerkesztés. \$5.50. 12 napig tartó. Nickel tok. Érés és szép. \$5.50.

Férfiak, Miért Legyünk Betegek? Miért szenved, kéalekedik és rosszabbodik? Elvezze az életet — Egészséget — B oldagságot — Gyógyuljon meg! BIZTOS, TUDOMÁNYOS GYÓGYKEZELÉS MINDEN HÉTEN. BETEG, ELSZÜGGEDT FÉRFIAKNAK. INGYEN vizsgálat. Jöjjon, ha bajban van.

NEM A NA... TOKIO... HOSK... KORM... A Los Ange... partra rep... WASHIN... 16. — Wilh... niszter azzal... rik, hogy a... kormányzoha... ZR-3, nem... meg a kelet... partig. A tenger... nek a termé... gyűjtemé... meg saját m... anny bizony... vaslatot sz... ház illetékes... Az ameri... gép osztály... többen érde... IDEG... A HA... A legutóbbi... got. — Nem... HANNOV... Fritz Haarr... embert meg... meg, a mai... te a tizenh... Eddig ezt a... gada, de az... adatok terhe... az ellenáll... vetkezőképen... Rendh... vállalon ez... Közben... A tárgyalás... hogy Haarm... gyilkolta az... ban az idők... elfelejtette... Haarmann... nagyon ideges... \$5... The

MEGHÜLES KOMOLY BAJJA FELJÖD-HET. Meghülés aláhatja egészségét... minden gyógyszerárban 30c.

3200 DOLLÁRT VITT EL NÉGY BANDITA. ARNEY, Okla., dec. 16. — helybeli First National Bank...

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

NEM FOGADTÁK SZIVESEN A NAGYKÖVET BESZÉDÉT

A japán sajtó organuma éles kritikával illetik Bancroft amerikai nagykövet optimisztikus beszédeit a japán-amerikai barátságáról.

HOSSZU UTRA KÉSZÜL A KORMÁNYOZHATÓ LÉGHAJÓ

A Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül. — Wilbur tengerészeti miniszter javaslata.

Washington, D. C., dec. 16. — Wilbur tengerészeti miniszter... Los Angeles a közel jövőben a keleti parttól a nyugati partra repül.

IDEGESEN VISELKEDIK A HANNOVERI GYILKOS

A legutóbbi tárgyaláson beismerte a tizenhetedik gyilkosságát. — Nem bánta, hogyha a tárgyalás már véget ért volna.

Advertisement for 'Nagy Kiárusítás' (Great Clearance) featuring musical instruments like pianos and gramophones. Includes prices and contact information for The H. B. Bruck & Son Co.

VÖRÖS LOBOGÓ A KÖVETSÉGEN

A franciaországi orosz szovjet követtség hátsára kitérték a hivatalos zászlót.

PARIS, dec. 16. — Az orosz szovjetkövettség itteni palotájának falára tegnap huzták fel először az Egyesült Orosz Szocialista Szovjetkötársaságok hivatalos zászlóját.

HARCOT INDIT PÁRIS AZ ERKÖLCSTELENSÉG ELLEN

A francia rendőrség megbabonázza azokat a helyiségeket, amelyek tulmennek az erkölcsatlenség megengedett és szabaddalmazott határain.

PARIS, december 16. — Az itteni rendőrség, hogy megments se a város erkölcsi hírnevét, ir-tóhadjárata kezdett az erkölcsatlenség amaz intézményei ellen.

MEGKERGETIK A SPANYOLOKAT

A spanyol csapatok egyre-másra vesztik a talajt lábuk alól Afrikában.

MI LESZ, HA EGYSZER ELFOGY MAGA A SZÉN?

Londonban díjakat tüsték ki a nagyszerű tornász ujfajta betörők fejére.

UJFAJTA ORVOSI KEZELÉS TÜDŐGYULLADÁS ESETÉBEN

A berlini orvosközösség legutóbbi gyűlésén nagyjelentőségű előadást tartott Dr. Tenckhoff münsteri orvos.

BERLIN, december 16. — Dr. Bernhard Tenckhoff münsteri orvos az orvosközösség gyűlé-sén előadást tartott, amelyben érdekes módon foglalkozott a tüdőgyulladással és kezelésével.

A FALRAMÁSZÓ RENDELKEZHET BETÖRŐK ELLEN CALLES ELNÖK

Londonban díjakat tüsték ki a nagyszerű tornász ujfajta betörők fejére.

LONDON, dec. 16. — Londonban díjakat tüsték ki a maeschalkyességi tolvajok és betörők fejére, akik, mint a maeschalkyességi tolvajok és betörők fejére, akik, mint a maeschalkyességi tolvajok és betörők fejére...

LELŐTTEK A 20 ÉVES AMERIKÁS KINAIT.

NEW YORK, december 16. — Tegnap is volt áldozata a kínaiak közt dúló gyűlölködésnek. Ismeretlen tettes lelőtte Chin Song gyümölcskereskedőt, amint üzletét ki akarta nyitni.

Advertisement for 'DR. SMEDLEY, specialista' (Dr. Smedley, specialist) for various ailments. Includes contact information and a list of services.

LEZHANT A PINCÉBE ÉS HALALÁT LELETE.

DAYTON, O., december 16. — A 26 éves Samuel Wagner le azot menni a pincébe. A lépésén megcsúszott és lezuhant. Olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a kórházban kiszvedett.

SZAPORODIK ELYRIABAN A POLGÁROK SZÁMA.

ELYRIA, O., december 16. — Az Egyesült Államok polgárainak száma 372-vel szaporodott itt a múlt héten. Polgárrá lett 129 magyar és más bevándorolt és ezáltal polgárrá lett 243 kis-korú gyermek is.

LEMONDOTT AZ ATLANTAI FEGYHAZ IGAZGATÓJA.

ATLANTA, Ga., december 16. — A. E. Sartain, az atlantai szövetségi fegyház igazgatója, le-riumi tisztviselőt nevezte ki. A monddott. Utódjául a kormány fegyház ügyvezetés ügyében T. B. White igazságügyminiszter-vizsgálatot indítottak.

Advertisement for 'KINOS BETEGSÉG' (Kinosis disease) with a picture of a person and text describing symptoms and treatment.

Large advertisement for 'The May Co.' featuring handbags and purses. Includes the slogan 'Nagyszerű Karácsonyi kiárusítás' and 'Ajándék Kézi Táskák Két nagyszerű csoportban'. Shows various styles of bags and prices.

CLEVELANDI K-R-Ó-N-I-K-A

AGYONGÁZOLT A TRUCK EGY LEÁNYT A PUBLIC SQUAREN

A 17 éves Miss Virginia Castle telefonoslány az áldozat. — Az emberek száza voltak tanui a borzalmas szerencsétlenségnek.

A Public Squaren az Euclid Avenue villamosok Ontario streeti megállójánál megrendít szerencsétlenség történt. Egy há...

A Lakeside kórházban Miss Castle csak a beadott halált konstattálták. Miss Goshickről pedig megállapították, hogy...

A rendőri jelentés szerint, a két leány karonfogva a Cleveland hotel felől igyekezett a...

A Goshick leány a közelében állók karjaiba zuhant és elájult. Hoover és Suchan rendőrök, akik a közelben teljesítették szol...

A truck vezetőjét letartóztatták. A truck vezetőjét letartóztatták. A truck vezetőjét letartóztatták.

PÓRULJART KÉT MAGYAR NŐ, MINT ÁRUHÁZI TOLVAJ

Sok detektív jár-kele a vevők közt mindvégig emeleten. — Megjárta Barkóné meg a leánya.

A 38 éves Barkó Erzsébet és mostohaanyja, a 19 éves Szabó Katica, akik a 3388 E. 118th streeten laknak, népes helyre...

Egy szemfüles detektív észrevette, amint Szabó Katica kezét a szekérről lekapta. A két nő...

Barkó Erzsébet avval a fillérréssel kérte a bíró irgalmasságát, hogy örvény és hat árva...

A jövő vasárnap, dec. 21-én gyermek estélyt rendez az Önképzőkör diszterben. Az estélynek gazdag műsora lesz.

A Nőosztály rendezi a karácsonyi ajándékok beszerzésének céljára most vasárnap.

KEDÉLYES EST AZ ÖNKÉPZŐKÖRÖBEN

A Clevelandi Magyar Önképzőkör Jótékony Nőosztálya nem árasztja ki tagjait és baráta...

A Clevelandi Magyar Önképzőkör Jótékony Nőosztálya nem árasztja ki tagjait és baráta...

A jövő vasárnap, dec. 21-én gyermek estélyt rendez az Önképzőkör diszterben. Az estélynek gazdag műsora lesz.

A Nőosztály rendezi a karácsonyi ajándékok beszerzésének céljára most vasárnap.

A hamburgi menyasszony

A West Side-on 1924. DEC. 25-ÉN Karácsony napján

A West Sidei Műkedvelők legjávával.

Előadja a Clevelandi Önképző Kör

Az utolsó színjátszó szezon leggyönyörűbb, legmulatságosabb, legmemorábilusabb operettje.

Jegyek elővételben kaphatók: Az Önképző Kör gondnokánál, Kocsányi Károly ford...

MEGZAVARTÁK A MEGELÉGEDÉST

Letartóztattak három magyart csavargás vádjá alatt.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután. A rendőrök, akiknek utasításuk volt...

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

Az E. 78th st. és Kinsman road táján, az úres telken három magyar melegezett a tűz körül vasárnap délután.

ELITÉLT HÁROM VÁROSI RENDŐRT A SZÖVETS. BÍRÓ

Két civilt is bűnösnek talált velük együtt a szövetségi esküdtsek. — A harmadik bűnösnek vallotta magát. — Az ítélet.

Paul Jones szövetségi bíró tegnap három clevelandi rendőrt és három civilt elítelt a közönséges bűncselekmények elkövetéséért. A rendőrök...

Clevelandban most fordult elő az első ízben a prohibíció ártelmébe...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

A három rendőrt automatikusan kiesett a rendőri karból. A szabályzat kimondja, hogy amelyik rendőrt elítél a bíró törvényt...

FAJPROBLÉMÁK AMERIKÁBAN

Előadás a Kereskedők és Iparosok Körében.

Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

Az előadás a Kereskedők és Iparosok Körében. Reményi József, a Szabadság munkatársa, ma este fél kilenkor előadást tart a Kereskedők és Iparosok Körében "Fajproblémák Amerikában" címmel.

NE VÁRJON, MIG AZ ÁGYBA KERÜL. A SZENT ERZSÉBET MELL ÉS TUDÓ BALZSAM

megmenti A HULESBŐL SZARMAZÓ ÖSSZES KELLEMETLENSÉGEKTŐL. A Szent Erzsébet Tüdő és Mell Balzsam régi kipróbált szer.

HÜLÉS, KÖHÖGÉS, FULLADÁS, REKEDT-SÉG ÉS NEHÉZ LÉLEGZÉS ELLEN.

Égy üveg ára 1 dollár 10 cent. A hozzávaló Kar-páti tea 25 cent. — Rendelje meg még ma a Szent Erzsébet

ELSŐ MAGYAR GYÓGYSZERTÁR Ameriká leglelkismeretesebb patikájától 9115 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

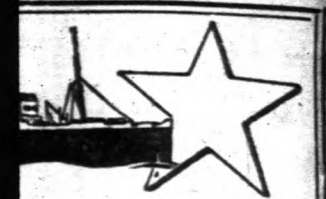
A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

A Kultúr Kör nagy kabaréestélyt rendez most vasárnap a Buckeye rd. és E. 92nd st. sarkán levő emeleti teremében Klimó Elemér zenekara hangversenyez az estélyen.

szállítás elő körutazásnál

Red Star Line \$192.50

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Magyarországra

Nagy Karácsonyi Vásár A. Kronfeld 3106 Lorain Avenue

CSALÁDI KÖR Klimkó Elemérnek otthonába megérkezett az elsőszülött.

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Ne feledd el, Krejci Fehér Kereszt

AMERIKAI KONZULATUSOK

szállítás elő körutazásnál

ZÉP AZ ÉLET

PARTOLA

PARTOS PATIKA

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

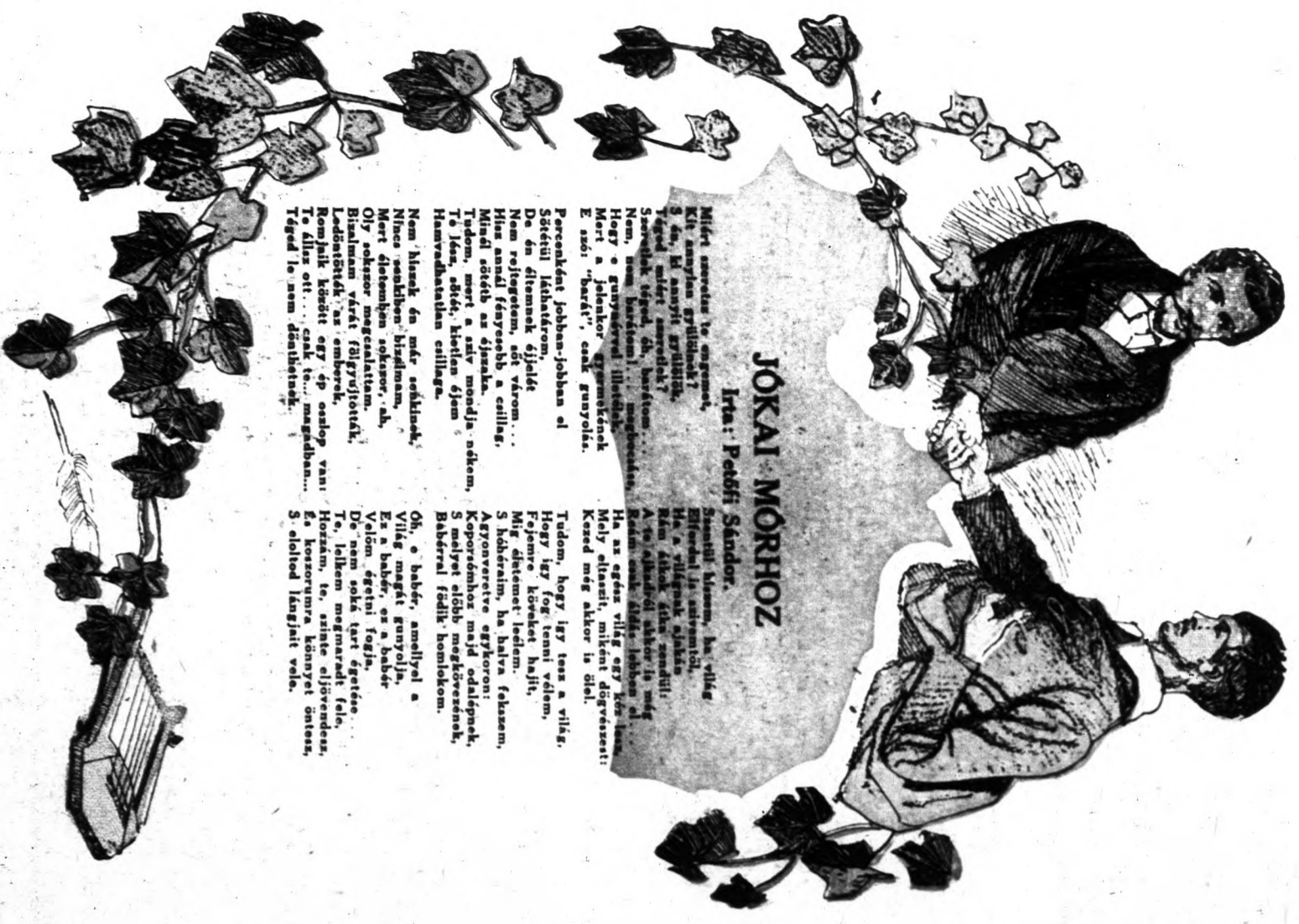
Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

Köszönetnyilvánítás Alulírottak ez uton monduk köszönetet mindazon ismerőseinknek, barátainknak...

JÓKAI MÓRHOZ

Írta: Petőfi Sándor.

Miért szeretted te engemet,
 Kís a nyájas gyűlölködő?
 S én, ki annyit árulok,
 Tegyed miért szeretlek?
 Szeretlek téged, én, barátom,
 Nem, nem, barátom!... megbeszéltem.
 Hogy a gyönyörrel illetlek,
 Mert a jelszók egymetkénnek
 E szót: "barát", csak gúnyolják.

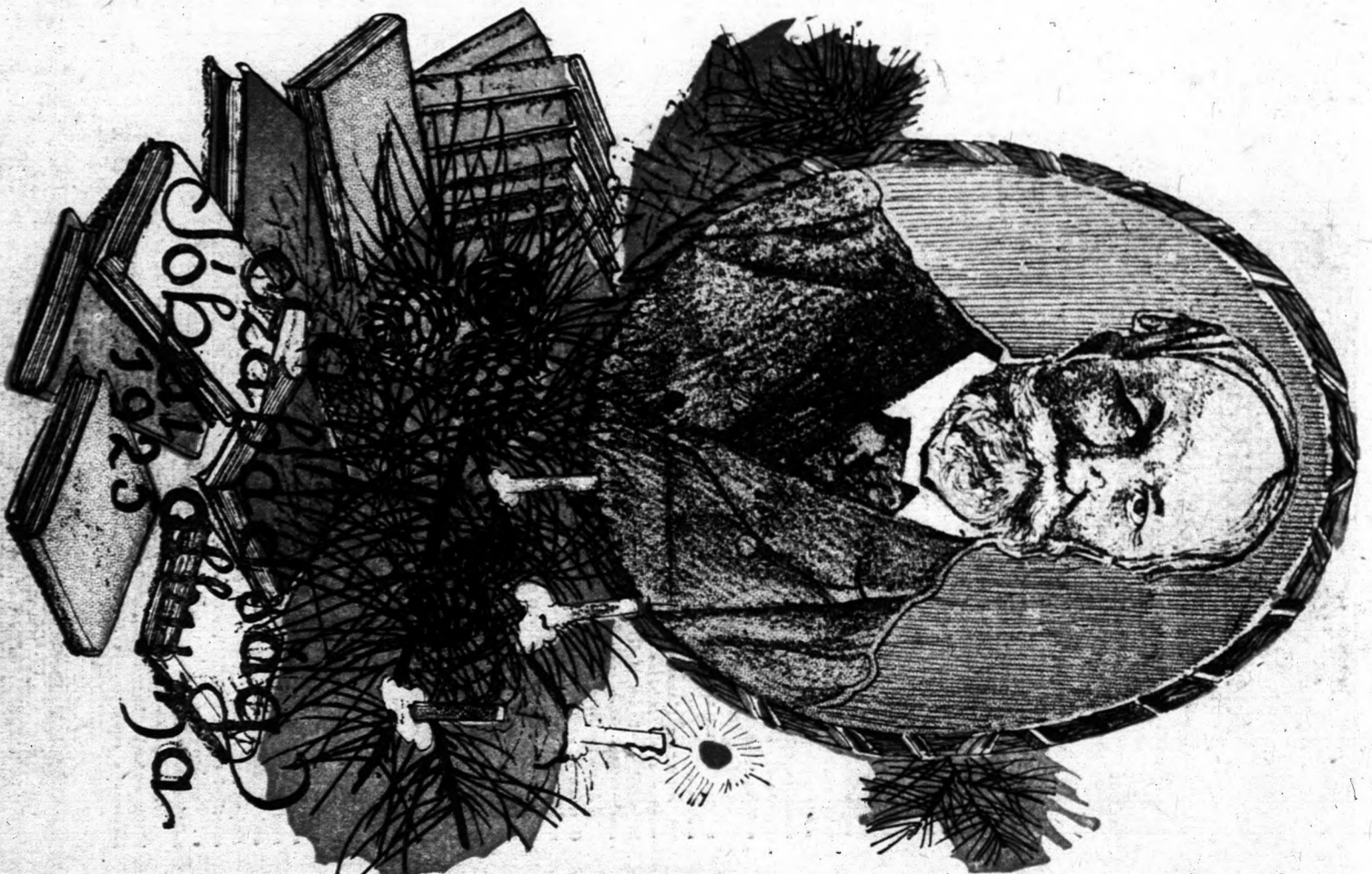
Perceként jobban-jobbhan el
 Sötétül lathattam,
 De én díttemek éjjel:
 Nem rojtogatom, sőt várom...
 Hisz annál fényesebb a csillag.
 Mindi sötét az éjszaka.
 Tudom, mert a szív mondja: nekem,
 Te lesz, sötét, hűvös éjtem
 Hamvadásztólán csillag.

Nem hiszek én már sokaknak,
 Nincs senkiben bizalmam,
 Mert életemben sokszor, ah,
 Oly sokszor megsejtetem.
 Bizalmam várni följajították,
 Ledöntötték az emberek.
 Romlok között egy ép oszlop van:
 Te állsz ott... csak, te... magadban...
 Tegyed te nem éreztetnek.

Szeretlek hiszem, ha világs
 Előfordul is az életemben,
 Ha, a világnak alább,
 Kém állok sika személli:
 A te, elcsúszni akkor is meg
 Fedem: csak akkor, jobban el
 Ha az egész világs egy kör lesz,
 Mely elcsúszni, miként dögvészessé:
 Kézed meg akkor is ott!

Tudom, hogy így tesz a világs,
 Hogy így fog tenni velem,
 Fejemet követni, ha jól,
 Míg életemet ledem.
 S hűvös, ha halva felcsúsz,
 Ágyonvetve egykorom:
 Kezretemhez majd odalátnak,
 S melyet alább megköszönök,
 Babérrel fedik homlokom.

Oh, é babér, amellyel a
 Világs magat gúnyolja,
 Ez a babér, ez a babér
 Valom égetni fogja.
 De nem soká tarti égetése...
 Te, lellem megmaradt fele,
 Horzám, te, szinte eljövendő,
 É, korosumra, kényeztet ünnepek,
 S elöltöd lángjait vele.

Ez egyenes felhívása nem mondhatom más "igen"-
nel és nemleg megis voltam vele elégedve, hogy tehát a
hosszúhajú hölgy végre célhoz jut.

A mondott nap reggelén maga jött el értam elegáns
fogatlan Mr. Bhealer. Gomblyukba rózsaszín volt társ,
világoskék szallalgal. Miután tartsa fehér kesztyű kezével
megszorítá kezemet s háromféle illatszerrel beaszorította
a szobámat, melyet ő maga körül árasztott föllett, hogy
lehelesen olyan szerencsés engem saját fogatlan mátkája
szállására elvethet!

Hanem amint a fogat megélt s az ímas kinyitá a kocsit
ajtaját, csodálkozva tapasztaltam, hogy a ház, melynek
kapujában lezálltunk, nem ugyazas, melyben tudommal
Miss Leona lakik. No, talán már ki is költözött.

Megjelenésükkor egy segéd, vagy ímas, vagy cseré,
vagy nem tudom mi, távozott a teremből azzal a biztálá-
sal, hogy hírtül fogja adni jöttünk. Mi addig leltünk a
kandalló elé egy pár hínaló székre. Bhealer ur tréfálko-
zott, hogy az idő különben is hosszas szokott lenni, mikor
a hölgyek toaletjukat végzik, hát még mikor mennyasszonyi
toaletot végeznek, az épen végeláthatatlan. Egy ara fától
megütözte maga megtart egy óráig. En jónak látam meg-
jyezni, hogy soha életemben sebb ara fától nem tudok
elképzelní, mint amió Miss Leona sarkig leeresztett haj-
hullámja volt, mikor őt először megájtam. Mr. Bhealer
azt mondta rá, hogy az igaz.

Valóban helyesen is mondta nekem azt, hogy egy
új Californiát fedezett fel, mert Miss Leona csodaszép
haja csakugyan az lett íme néve. Ön két év alatt egy
milliót seperit össze vele.

Másfelől, — igazán ki szavamat Mr. Bhealer, —
igazán csinos kis sránszeppő.

Kötelességemnek tartottam, hogy még több szépet
mondjak neki mennyasszonyáról.

Most egyszerre robajos seiyemuhogás
hallatszott feletünk, csahatalan előjele an-
nak, hogy hölgyek közelítenek. Mi felugrot-
tunk székeinkről. Mr. Bhealer megtartotta
kábátom szárnyát: "Most azután egy szót
se többet Miss Leonáról!" — s egy fülembe
s azzal karomnál fogva előretolt, hogy az ér-
kezőknek bemutatasson.

Mr. Bhealer sorba bemutatott mindenkinek, előbb egy
vastag urna, azután egy vöröshajú klasszonynak, meg egy
hamisított klasszonynak, de akiknek nevére én mind
nem emlékszem, mert amint a szöke klasszonnyhoz érve,
azt úgy ismereltem meg velem, mint Miss Lidia Corinthe-
t, jövendőbbi eljegyzett mennyasszonyát, ez engem annyira
zavarba hozott, hogy azonnal nem hallottam semmit.

A rövidkeg bemutatás után következett, hogy ko-
csira üljön a náznép és induljon a templomba. A krinoli-
nokát előborosajlva s nagy életveszedelemben bopakolva
a hirtőda, mi ketten, a vőlegényvel lephátul maradtunk.

Ez volt a nászmenetet bezáró utolsó kocsit, hanem amint
egy párszor a kocsis hátrafelé intgetéséből kivágtam,
még valami más kocsit is jött utánunk s a kocsis tartott
tőle, hogy az a rudjával belüli a hirtőajt háttul.

— Mi az? — kérde Mr. Bhealer.
— Egy boxcab.
— Ki ül benne?
— Egy ímas feketében.
— Feketeben? Az nem hozzádk tartozik!
A nászmenet egész parádésan összerendeztem a templom-
ajtó előtt. Pé épen csak a vőlegényre várt, hogy induljon:
— hát az imaházba. Mr. Bhealer épen aszemben állt már meny-

A KIS MÓRICZ

Jókai Gyermekévérol testvérénje:
VALYNE—JOKAI ESZTER

EKUNK, gyerekeknek, a keresztelői tor-
maradékhöz adtak még időtőlésűl egy sa-
kaszó kosár meggyorót, azt tőrték és ettük
mi a kis konyhában, míg csak fogaink a
fűgában el nem fűrdak.

Míg a keresztelőtől a konyhán tuli so-
bában vigadtak, addig mi a klasszobában
zajongtunk. Edesanyánk ugan terhere lehetünk,
ki ott a szomszédaszobában fektűt, de ő boldog volt
kis Mórival, azt óhajította hát, hogy őrszedlen
mindenki az ő óróné hozójának. Ugy hiszem azt re-
menyeltő, hogy majd akkor álmaidóbb lesz az ő óró-
me ís.

Már kicsi korban is sok örömet szerzett a kis
Móricz az egész családnak, élénk, de szelid kis
gyermek volt, még az állatnak sem vétett.

Szüleink velük 1826 tavaszán egy rozszant há-
zat a Szombati-utca és Nagy Mihály-köz szegletén.
Az a ház nemcsak igen rossz állapotban volt, hanem
oly mélyen fektűt, hogy az utca kövezetével egy vonal-
ban voltak ablakai az utcát időnként lőtűtők, az emel-
kedett, az a régi épület pedig szinte lejebb sűlyedt. Ud-
vara, kertje egy ölel is alantabb esett az utca akkori ma-
gaságánál.

Az ócska épületet egészen ledöntötték és az új ház-
hoz igen mély fundamentomnak való árkot ástak, de mind-
-es abból, mind a pincéből kihányt föld nem volt elég csak
az udvart is az utca magasságáig fölőtölteni. A kertre néve
azt mondta édesanyuk, hogy annak szintén jó, ha mélyeb-
ben fekszik, több nedveséget kap és nem szárad ki oly
hamar. Hanem a házhelyet és
udvart meg kellett töltetni hor-
dott földdel.

Egy vasárnap reggel isten-
tiszelet után jött Mórle György
uram, ezüstgombos és filigrán
esztétáncos öltözékben, egész
önnepélyességgel felköszöntötte
szűlőinket minden hozzájuk tar-
tozókkal egyetemben és elmond-
ta, mi járásban van, hogy az ő
családjá igen megtisztelve érli
magát azáltal, hogy az ő ne-
vűlre kereszteltek a takhtatos
urék a mult esztendőben szűle-
tetit kis fűket. Hát ők ehata-
rozták ezt a becsületet azzal
tudni vissza, hogy ahhoz a most
éplő hához a Mórle-család
minden tagja három jaspot fu-
varoz, székkel járólván a ház-
tőlshöz, ha a takhtatos urék
rossz néven nem veszik az ő
akraljukat.

Az a Mórle-család pedig esk.

JOKAI ANYJA

most tagból állott, mind jómodu szekeresszadák voltak.
Edesanyánk az építkezéshez minden rezselet ement, elvitte
a kis Mórleket is, ő maga ott költözött, a kis gyermek
pedig telezsedte kontóse aját mindenféle tarka köveccsel,
amit ott az építéshez szükséges homokból kirostáltak. Mi-
kor az alapkövet letertek, mind lezálltunk a fundamen-
tomnak asott árokba és ütöttünk egy párt az első köre, a
kis Mórleket is lenyújtotta édesanyánk édesanyuk karjára,
az is hadd vegyen részt az alapd-letésben, őrtűt a kis
gyerekek, kacagott is ő kezhez oly anyjos kalapdégának.
Mindig is szeretett nehezét emelgetni, most is anyyi kö-
veceset szedett soknyájába, hogy alig bírt vele fölkelni,
de ő mégis odahordta éde-
sanyánkhöz.

JOKAI APJA

Mórleot estendő koránál
tovább szoptatta édesanyuk,
mikor elválasztotta, addig kö-
nyörögtem, hadd viseljem én
gondját, hadd aludjék az én
ágyamban, míg végre megenged-
ték szűlőink, azzal a hozzálá-
tellet, hogy majd megállíták,
mint tudom gondját viselni. Ugy
hiszem, nem volt rám panasz,
mert míg csak engem Pozsony-
ba nem vittek, mindig az én
ágyamban aludt az én kedves
kis ócsém. Este készítettem az
ágyamhoz egy pohár vizet, ő-
jel aztán, ha ébredt, megfita-
tam, épen nem volt alkalmatlan.
Később már csak megkereste a
fülmet, keszkekéjével megmó-
zolagatta:
— Dundi nékem, Dundi né-
nem, adj egy kis vizet, — sű-
lőgva kérté.

len lenne, hogy eskimóknak felbukkanék... napostig a bolt ajtajában fújjon ériket a Lammemoori Luciból egy szél trombitán.

Mr. Bhealer nagyon kimerült e véleményemmel. Nem érti én azt. Platal kedély. Semmi bajt nem foglaj. Magyar kereked. Es a Treaty valószínű bolond, hogy rá nem jött arra, amire én. (Treaty volt az Al-eskimó neve.) Ugyan, mondja, mit fog csinálni, amikor most hasznos?

— Lereklésom és lefakassom.
— Az igaz, de mikor levelezés előtt meg fog állani a tükör előtt, hogy magat az éjjeli alpakájába beakassza, azt fogja mondani, s jnye, de tilka az én hajlam ahhoz a má-alkhoz képesti. En aztán eszébe fog jutni, hogy mit be-essél az a helyre Treaty? Hogy Miss Leona Danger haja attól nőtt meg, hogy mindig tartsa, vízzel mosva, melyben semmi mibevalia és vegetábilis nem találhatk. Es én erre azon fogja magát eszevenni, hogy előkészítik carbon plasztic golyóit, mely cizsereit vízsztré most minden hársái van és vizet sztr magának a holnap reggeli mosz-dához a asonul háromszor napjában mosni fogja vele a fejét.

— Az bizony meglehető!
— No lássa ön, milyen elhatalten nével ember! A sora a marhába nyomja neki a quaternóhoz való számo- kat, de ő nem ért hozzá, bernja extraktor mind az öt szá- mot a szál is beéri. Ezt az anekdotát valami európai anekdotagyűjteményben olvastam. Nem mindig azé a ha- szon, aki az ötletet feldeverte, hanem azé, aki azt gya- korlati erőre emelte. Fulton feltalálta a gőzhajót és szá- ezer dollár adományt hagyott hátra. James Watt tökélté- sítette azt a hajókat maga után két millió aktívát. Ez az elhatalten egész nap trombitál, rekedtél kibajis magát, almondia tízezer embernek, az a tízezer százszázot, a szeszerep egy milliónak, hogy a csodaszép hajó holty mih- demnap tiszta hideg vízzel mossa a fejét a erre a tízezer, a százszáz, meg az egymillió egy esztendőig mindennap háromszor a kutyasztráru alá jár a fejét zuhanynyalni, holott ha ez a nyomorult minden egyes kamulónak azt mondaná, hogy ime, amittől ez a hajó ty csodaszépre meg- nőt, egyből Yucatan-sziget vad népei által ismert fűvek- ből extrémalt kendős, ára egy téglénynek csak egy dollár, hát az az egy millió ember mind behajigálná hozzá affón, feladat, hogy lehesse a hosszuhajú hölgyet eltilni az esz- kímé kezétől.

Másnap nem láttam az emberemet, de harmadnap annál körömben előjött.
— Kitaláltam már a nyitját, — mondta, — az eszki- mó nem tud spangyolul. Ezt tegnap fedeztem föl.
— Az nagyon valószínű, hogy az eskimók nem tud- nak spangyolul.

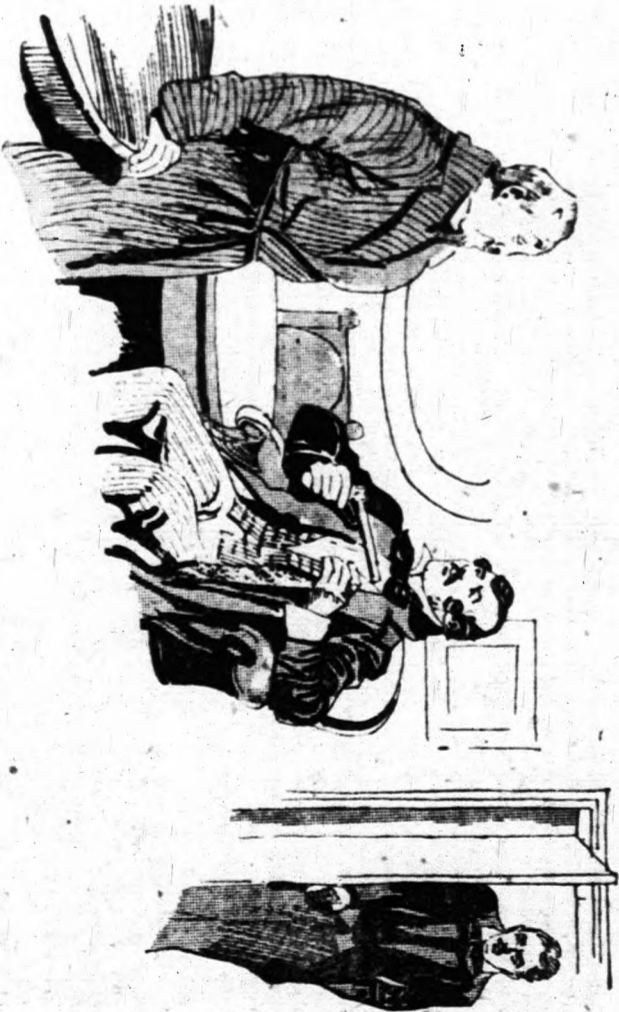
— Miss Leona Danger pedig tud spangyolul, mert anyja krol nő volt. En tegnap háromszor is elmentem Miss Leo- nát meglátogatni, mindannyiszor vittem magammal egy új látogatót. Amíg Treaty az ujjonnan érkezett letöltégo- stija Miss Leona családti és egyéb körülmenyeitől, magával Miss Leonával autótólam spangyolul a megtudtam tőle a kö- vetkező dolgokat: Hogy Miss Leona nagyon unja magát ebben az életmódban, hogy Treaty nagyon rosszul fizeti őt havonként nyolcvan dollárral, hogy már Treaty-nak van kötelezve szerződésileg hat esztendőre a a szerződés meg- ségése ezen tartozik neki fizetni háromszor dollárt. En van, hogy Treaty dollárt ajánljon a hosszuhajú hölgy- nek abban a célból, hogy váltás meg magát vele az élet- esztén a követendő ajánlatot tettem a szívének. En adok

három havonként háromszáz dollárt, tartok annak hat esz- tes más feladat, elvárom én minden hangversenyt, színháza és táncjátékot, kérti fogom én, hogy mutassa magát mindenképp, ahol a szép hölgyek megbecsülnék magukat és nem reméneik érte őt kie pútat a mindentert csupán egyetlen egy dolgot kérek tőle.

— B azért az egyetlen egy dolgot az a jelen kvöl! helyeste ön Miss Leona Danger!
— Azért sem helyeztet az a jelen kvöl. Ne tessék bálna magyarázni a dolgot. Ez az egyetlen viszonzásolga- lat semmi más nem lesz, minthogy Miss Leona Danger mondja mindenképp azt, hogy en a bámulatos szép haj- aként névkedtet meg ilyen hosszúra, hogy folyamosan Mister Bhealer Yucatan-draconemag ohaj hajkenderest használt a bizonyítja ugyanazt egy hosszú lit ellen- vényben, melyet én kinyomtatásnak.
— Dehát mi a csoda az a Yucatan-draconemag?
— Már hiszen akár mi legyen is, annyi bizony, hogy ezen módon értékesítve megér — egy milliót. Ezt én már?

— Ertem.
— Es mindenhöz nem kell egyéb, mint egyelőre ren- gyes tízezer dollár.
— Már most nem érem.
— Dehogy nem. Háromszáz dollár kell az eskimo- szerződés megvalósításra, kétezer dollár kell Miss Leona szállásának beutórozására, ötezer dollár hírlapi hirdetések- re és falragasztásra.
— Hát a Yucatan-draconemag hajkenderes gyárta mi maradt?
— No még az is kitalált belőle. Egyszóval lesz ön csendes társ?
— Készenom uram, nem leszek csendes társ.
— Másnap megint előjött.
— Nos, meggondolta ön, hogy léss-e a Yucatan- draconemag hajkenderes vállalatnál csendes társ?
— Újból meggondoltam és maradok a tegnapi halato- zatom mellett.

— No, mert nagyon sajnálom volna, ha ön mást ha- tározott volna és én kénytelen lennék adott ajánlatomat ön írányában megvárani, miklün már nincs szükségem az ön tízezer dollárjára. Valaki más fogja azt nekem kölcsön adni.
— Gratulállok hozzá. Szabad kérdészem, hogy ki?
— Mlért ne? Maga a tisztelőreméltó Miss Leona Danger.
— De hiszen annak a vagyont tiszta felprédálták a lázadók!
— Igen, hanem őneki meg színtén kölcsön adja a na- gyon tisztelőreméltó Mister Happy, egy igen tisztelőre- méltó quakker kereskedőnek a fia. Holnap azt is el fogom ide hozni.
— Sokott az is szívtörő?
— Mondtam, hogy quakker, vallása tőlje a dohany- zást.
— Akkor mit csináljak én vele, ki csak dohánnyal ke- reskedem?
— Majd megmondom. Ez egy barátoság szíveség, amit öntől kívánok. Mister Happy ugylátnál, hogy bele van bolondulva Miss Leona szép hajába. Ezt nem tiltja a quakker vallás. Mister Happy azonban egészen öntelelen és szorongó ifjú. Arra, hogy férjül kínálkozzék Miss Leona- nak, nincs elég forgalmi tőkája, hanem annyi pénzre megír- van, hogy tízezer dollárt ajánljon a hosszuhajú hölgy- nek abból a célból, hogy váltás meg magát vele az élet-

A LŐPOROS LÁTOGATÓ

Írta: JÓKAI MÓR.

BANKÁR, a legelő magyarországi finanszer, aki megmutatta, hogy nálunk is meg lehet gazda- godni, ha valakinek esz, vállalkosá szemléme és szerencséje van hozzá. Igen jó viszonyban áll Pestmogyre akkori első alispánjával, Ny. P. -vel.

A többiek kösött Ny. P. volt a bankárnak a keresztapja.
Igen, hogy a keresztia given estendő volt, a keresztapja pedig csak harmadik, de a helyzetet mindjárt megértendő teszi az a körülmény, hogy W. bankár ez idő koráig a Mózes hitét követőköz tartozott, a azoknak igen tekintélyes és buzgó előjárójuk volt.

Egy reggel meglátogatta W. az alispant és így szól hozzá:
— En felkerem önt keresztapjának: kalvinista akarov lenni.
— Szolgálatra állók, — mondá Ny. P., — de miért open kalvinistává, miért nem lesz katolikusává? Es ura- ludó vallás, ez ad legtöbb előnyt az áttérésnek.

Igaz, — szól a bankár, — de hát így áll a dolgo- As arárium most hirdeté ki a bánati kamarai bérlését, csak három napi határidőt tűsött ki a cödör. Es arra való, hogy a bérlés a bécsi bankrok monopóliuma maradjon. En el akarom azt útni az ő kezüköz, olyan magas aján- lattal, amint ők nem is sejtene. Így is nagyon jó villa- lat lesz az. De nem vereszenyhet má, csak keresztján- Nehem tehát ki kell keresztelkednem, hogy erőszakosha- jassak. Ha a papistához megyek, azok olyan hosszú cere-

monit csinálnak volom, hogy ellésem a cöszülétköz, de a kalvinistáknál áttérésük még ma, holnap mehetek Bee- be a holnapután enyem a kamarának a bérlése. A flamát azután már katolikusnak keresztelístem. Az réér.
Igy lát Ny. P. keresztapja W.-nek, W. kalvinista, a fia katolikus, a lányza maradt alyái hitén.
Gyönyörű szép lastny volt. Mintaképe Szulamithnak, az "énekek éneke" eszmény alakjának. Ny. P. maga is nagy bámulója volt bájnak.

A bankár hajlandó lett volna leányát hozzá adni nőül De Ny. P. éles szemekkel birt, jól vette észre látoge- tésai köében, hogy a szép fekete szemek napuzgarni egy- pláncját világitának meg. Z. Miksa, ábrándos arcu, szög- hajú ifjú alájában a nem akart napfogarkozást előidésmi kösöttük.

Z. Miksa könyvelő volt a bankár iródkájában. Derék, szorgalmas, eszes és jámbor életű ifjú, régi há hivatalnok, aki egész nap ott dolgozott az iródkában, főnöke magán dolgoszozójka mellett, az egész család becsülte: voltak chancái a szép fekete szemek irányában.

Egy reggelin ajátstul rohan be Ny. P. alispánhoz a bankár.
Fejen nem volt füvegi: csak otthoni kabátja volt rajta, az is esztayiva, nyakkendőjének csokra hátul a nyak- cisgolyóján, lábán háispapucs, alig tudott sólni, úgy ad volt fuldava a fátástól.
Mikor nagynehőzen annyira lecsillapodott, hogy össze- függő szavakat tudott előhozni, akkor aztán megtudta tőle Ny. P., hogy mi történt vele?

A legkorábbi reggeli órákban egy régi ismerős látogatott meg a bankát, mivel csak ületi dolga volt mindig. Cs. Cs. gazdag bányász földesúr ügyvédje. Fontos és sürgető ügyben jött hozzá.

A bankár leültette őt maga mellé a karosszékre, úgy, hogy az irasztal köze és a látogató között maradt.

— Ez elővigyázatlan asztal szobokt élni, amióta egy báró H. R. K. K. kikapta kezéből a huszeder forintot váltóját és lenyelte.

— Mondá az ügyvédnek, hogy adja hát elő azt a sürgős és fontos ügyet.

Az ügyvéd igen röviden szólt:

— Uram! Én várom a főnököt tegnap huszeder forintot elő nem tudom teremteni azt a huszeder forintot, akkor én semmitvé vagyok tevé.

No ez bizony elég sürgető és fontos ügy önzere névre, — szót hűdög flegmával a bankár.

— Én tehát nem tehetek mást, mint hogy őt felkerem, ajándékoszon nekem huszeder forintot rögtön, különben itt ön előtt lövöm magamat agyon.

S azzal egy felvont sárga kárpuz pistolyt ugratott át a markába a bő kabátujjából, ahol azt eddig rejtve tartá.

A bankárnak is ott hevert mindig egy pár pistoly az asztalán nitaláni orv. támadás elleni védelemre. Hanem hiszen ez esetben a támadó csak öngyilkossággal fenyegetőzött. A bankár hűdögrel felült:

— Én rámm néve ez az ügy semnem sürgető, sem nem fontos.

— De nagyon fontos, — szót nevető akasztóhumorral az ügyvéd, mellényét és ingét hirtelen felzárta, — mert nézzem ön ide, itt van a mellemre kötve tizenöt font lópor, én ebbe lövök bele a akkor az őnt is a falhoz másolja, engemet is!

A bankár vért fagyyni érzé ereiben, amint hallá, hogyan csörgödel a lópor a felső papírból az alsóba, alá a vesszédelmes látogató mellén.

— Nos, uram, — szót az ügyvéd, a pistolyt mellé. — Még mindig szerettem a szép Szulapitot és sietett azt felkeresni.

Az ügyvéd már akkor régen férjese volt. Volt öt gyermek és nyomott egy mássa nyolcvanegy fontot a amukia nélkül.

ember voltél: életemet, vagyonomat mentettél meg. Ezért megjutalmazlak, jer ide!

Az ifju tévora léptekkel járult eléje, térdei reszkettek, a bankár kezét nyújtá felé, ő térdre borult a megcsókoltá kezét, volt pedig abban a számára EGY ÖT FORIN. TÖS BANKO.

— Ez volt a jutalma.

Z. Miksa aztán kiutaszott Amerikába, ott tis esztendeig "dohányban csinált", akkor visszaszájt, volt félmilliója. Még mindig szerettem a szép Szulapitot és sietett azt felkeresni.

Az ügyvéd már akkor régen férjese volt. Volt öt gyermek és nyomott egy mássa nyolcvanegy fontot a amukia nélkül.

gadjá egy kés az ügyvéd kezében levő pistolyt hátulról kicavarja azt abból, mielőtt elúthatta volna.

A hü könyvelő volt az, aki a félig nyitott irasztalán át a rejtélyes látogató után leskelődött a amint annak gonosz szándékát megtudta, odalopódzott háta mögé és ügyesen lefogyszerűt azt.

A hűség és a düh oroszláná tették az ábrándos halavány fiút. Komény küzdelem után sikerült a gonosz látogatót a földre toperni a asztán a nagy pokrócba, mely a padlót takarja, bele hempergetni, hogy nem mosdathatótt többé.

Ekkor szaladt asztán az öreg bankár hajdonfótt. elafrokkban, papucshabán Ny. P.-hoz fel a varmegyeházára segítséget kérni.

Ny. P. rögtön ment maga a bankár-házhoz fogdmeg-jével a azoknak őriszteré blava a megkötözött gonoszavót, miután az előleges vizsgálót és a vallást megtette, mégis egy rövid üdvözlésre ott maradt a bankárnál.

Az egész család együtt volt, mindenki áldotta az eget a szerencsés megmenekülésért és megszentelte a fiatal gaasztalt a fiatal könyvelő bátor és elhatározott hősi fellépésével a vesszély percben.

Az öreg bankár maga is el volt érvényesülve. Könyvragyogott a szemében.

Miksa reménytel várszóttak. Most van itt a perc merai mindent. Most megköszönt az elérhetlent, a szép fekete szemek oly bízatosan ragyognak fel, s a nap hőse.

— Gyermekem! — szót resakétó hangon a bankár az ifjunak, — te ma derék mentettél meg.

— Az ifju tévora léptekkel járult eléje, térdei reszkettek, a bankár kezét nyújtá felé, ő térdre borult a megcsókoltá kezét, volt pedig abban a számára EGY ÖT FORIN. TÖS BANKO.

— Ez volt a jutalma.

Z. Miksa aztán kiutaszott Amerikába, ott tis esztendeig "dohányban csinált", akkor visszaszájt, volt félmilliója. Még mindig szerettem a szép Szulapitot és sietett azt felkeresni.

Az ügyvéd már akkor régen férjese volt. Volt öt gyermek és nyomott egy mássa nyolcvanegy fontot a amukia nélkül.

— Humbug! — mondám én hűdögrel, visszaadva a fényképet.

Erre már Bhealer tübe jött. Megesküdtött becsület-szavára, hogy ez a hosszú haj nem humberg, a csodahölgyet itt mutogatják nem messze a harmadik utcában, neve Miss Leona Danger, tizenyole estendő, connecticuti születésű.

Hát én ezt sem bántam, de pedig nem engedte, hogy ne bánjam, mert ő neki ez alapon egy igen szolid üzleti ajánlata volt irányomban a üzleti ajánlatokat meghallgatni nem akarni mindenképen az amerikai filozofabályok ellen való magaviselet lenne. Ennélfogva meg kellett ígérnem, hogy az üzlet bevétele után elmegyek vele Miss Leona Danger. köztöböront természetű rendkívüliségnek valósgáról meggyőződni.

A harmadik utcában volt, amit kerestünk. Egy ropant nagy földszinti léteget hotel volt a helyiség. A helyiségnek valóban előnyere volt, hogy ójszaka jöttünk azt látogatni, mert így nem tünnek fel az emeleték kormos falai, csak a pompát és a fényt láthatuk, mely a bolt-nyílást környezé. A pompa állt három vég vörös kartunból, mellyel a portálát falai be voltak függönyözve, a fény pedig tizenhat fotógen lámpából, melyek egy óriási olaj-festett világítottak meg körökörül, ami a bolt mélyedését elfogta, mely ismét szellemösen körül volt tűzköbe a világ minden nemzetinek zászlóival, maga a kép pedig ábrázolta Miss Leonát, aki török salavárral, kreól rebozóval, spangyol dolmánykával és lengyel négyzögű sikkával lévén ellátva, eléggé feltűnő szépség volt a vázson anélkül a hosszú fekete haj nélkül is, melyet már a festményen két szereplő fia emelt utána, mint usályt és még azoknak is vigyázni kellett, hogy rá ne lépjenek.

Hanem még mindez nem volt arra elég, hogy a kö York, ahol minden bolt fényben uszik. Még azoknál négy tarká papagály is volt a boltjót fölé kifüggesztve, amik a járókelőket kiabálással figyelmeztették a a kalapokra hajigált almahéjjal költsek fel a neutrális közönyt. S ha mindez intézkedések hagytak még fónn valami hiányt, azt kitölti a tisztelt hölgy mutatógató vállakozójának heces személye, aki maga eskimónak felöltözve állt az ajtóban, kékre és pirosra festett lárvával az arcán, egy szörre csengetett és trombitát, azután rákezdett deklamálni, elmondta hölgy szép tulajdonait és biztatta a járókelőket, hogy jöjjenek be a rendkívüliség megtekintésé aminőt soha többet öt pencéért nem fognak látni ebben az életben.

Az eskimónak igen jó szeméi voltak, amint a lámpa dícskörszéfájába értünk, nemcsak azt ismerte fel az én barátom, hogy az már egyszer volt itt, hanem azt is, hogy még egy neofidát hoz magával és beértünk ismerősként fogadott bennünket. Helyet csinált előtünk, hogy beléphetünk a bolt mélyedésbe, odavezetett bennünket egy oldalvást épült emelvényhez, melynek vörös kartunos asztala előtt két seylem viganós asszonyosság hamis szőke fűrtökkel örzí a bejáratot. Annak lefiszettük öt centet a szűfűt az eskimó félrehozott előttünk egy vörös kartun függőnyt a azon át bebecsüjtött bennünket Miss Leona Danger szentéjébe.

A szobában az obligát vörös kartundrapérián kívül ismét nem volt egyéb, mint egy kis kerek asztal, azon egy fotógen lámpa, mellette egy támaszék, abban állt Miss Leona Danger első valóságban. A Miss nem találtuk ugyanabban az etnográfiai quodlibethen dítozva, amelyben a vázson a fotografialik hirdettek, hanem ez csak előnyére

szolgált. Egészen divatzerű, világos szalmaszín selyem-ruhá volt rajta, mely természetek ifju karcsúságát kiemelve, természetesen állig erő szabással s amellett igen kedvező ellentétet képezett a rajza végighullámos fekete hajtorral, mely valóban a földet sepepte, midőn a hölgy karzé-kében ült a mildőn beléptükkor egy percire üdvözölőg felállt, a ruhája szégyelig takarta körüli, mint egy fekete arafátyol. Miss Leona Danger arca szép, nemes idomokkal bírt, kissé kerek szinestét volt, alkai finom metszésén is e faj típusa látszott. Szemöldökei vékonyan rajzoltak valának, de koromfeketé. Szemeiről az első látás után nem beszélhetek, mert azokat ott látnék alatt fel nem emelte. Amint bennünket üdvözölt, ismét leült, kezébe vett egy könyvet és olvasott. Hosszu selyem szempillái oly messze vetették árnyékaikat, hogy mikor olvasott, olyan volt, mintha aludnék. Olyba vett bennünket azontul, mint ha ott sem volnánk. És igaz volt öt pencéért nem tartozott nekünk egyébbel, mint a haját megméghessük. Hanem ehhez aztán teljes jogunk volt, amibe az eskimó forma szerint bele is vezetett bennünket.

Előbb sebesen pergő beszéddel elmondá a tisztelt hölgy élettörténetét. Atyja perze generális volt, természetesen a csatában esett el, anyját szokás szerint megölték a lásadók és hogy roppant vagyon a forradalomnak esett áldozatul, ez napirenden levő dolog. Már születésekor oly hosszú fekete haja volt, hogy a keresztelés alkalmával be kellett fogni, azontul mindig terméte növekedésével maradt arányban, szüntelenül túlerve husz centiméterrel a sarkahegyen. Hogy ez a haj öt font és huszonöt centigram szárazon, ha olajosnak, nem volna képes a fején véselni, de nem is érte azt soha semmi egyéb, mint tiszta hűdög víz, mellyel haját háromszor szokás napjában megmosni, de ez csak szűrt víz lehég, amiben semmi minéralia és vegetabilia nincsenek.

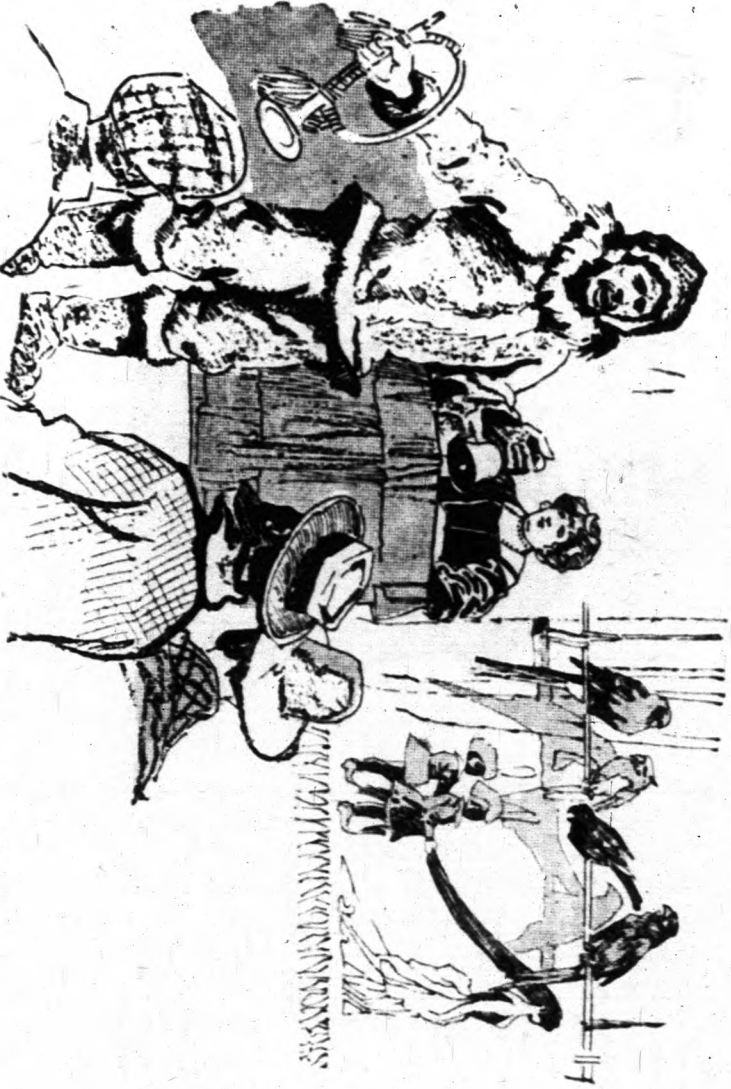
Aztán rászabadított bennünket, hogy tekintünk meg közelebből is a csodaszép hajzatot, tapintuk meg kezeinket, összefogta az egészét és felhívott, hogy a középen áll-hozott hajzatot két maroknak dobját ad összerizálni, aztán belemarkolt abba, meghuzogatta előtünk, hogy lássuk, mi szerint az mind egyenesen a fejbőről van kinyöve. Aztán kényyszerített bennünket, hogy öt ujjalunkkal, mint fűdűvel húzzuk végig a dus haját, meggyőzendők arról, hogy nincs mesterségesen szaporítva, azután kifogott három-négy szálat belőle, azt hosszan végighuzta előtünk, hogy lássuk: nincs az összeragasztva, nincs kitoldva, az mind valódi eredeti antik!

Vége lévén a szőszának, ismét ajánlottuk magunkat, a hölgy egy percire ismét felemelkedett a helyéről, az eskimó kikisért bennünket, de már nem mosolygott, mert megkapta az öt pencéinket, hanem újra elkezdett csemetetni és deklamálni és be is deklamált rögtön utánunk három fiatal yankeet, akiknek épen fészkelődött a zsebüben az öt pence.

— Nos? Hát? Mit szól hozzá? — kérde Mr. Bhealer.

— Hát nem gondolja ön, hogy ha azt a kincset valómi okos ember az eskimó koszról elűné, valódi kaliforniai aranybányát nyithatna vele?

— No, biz ebből öt pencével naponként bevehetne öt-husz-harminc dollárt s ha mindig jól megy az üzlet, ha a hölgy sohasem beteg s ha a bolt árat, meg a hölgynek fizesett szálláratot levonjuk, maradhatna belőle évenként hárommeter dollár. Csakhogy az mégis egy kissé kellmet

A HOSSZUHAJU HÖLGY

Írta: JÓKAI MÓR

OLT egy emberem, aki minden reggel eljött boltomba napi készlelet bevizsgálására. Dolgában, Mr. Bhealnek hívták, hegyes spanyol szakállt viselt bajusz nélkül, magas keményített inggallert nyakzavató nélkül, nagy masszív órálmócot és azon egy kis órák, mely sohasem járt, egy antik ezüdről az ujján, melyből hiányzott a kő, kurtá szemlészín kabátot nyolc zsebbel, amikben nem volt semmi és egy roppant bőrtáskát a hóna alatt, melyre aranybéllel volt sajtóva: "porte monnaie", de sohasem volt benne pénz.

Hanem annál inkább telve volt az mindenféle nagybecsű jegyzetekkel, amik a nagyrabcsallt ismerős metézz vállalkozási szelleméről tanuskodnak. Azokkal ő engem minden reggel megismertetett az airt, amíg vásárlásait ki egyenlített velem a nem mulasztotta el, hogy megkínáljon vele, hogy nem volna kedvem "Csendes Co."-nak lenni vele leendő vállalkozásában?

Azok a vállalkozások pedig többnyire csatlótlan nagy-szeretők voltak. Egyszer egy nyári korcsolyázó termot akart felállítani, melyhez a szükséges jegét ama színtelen new-yorki jegyveszem szolgálatla volna, miknek gazdák Ki-náig kereskednek hideg arucikkokkal. A nyári korcsolyázó terem nagy közönségnek örvendett volna. Hanem perasa tízezer dollár kellett hozzá. Mászor házasági bureaut akart felállítani New York és San Francisco között. Mivel

hogy New Yorkban olyan sok a férjhezmenendő hölgy, hogy minden férfi jut 1 egész és 33 percenként, Callifor-niában pedig a férfi jut tőmérték, hogy minden elvenhő hölgyre jut öt férfi. Tehát a forralom biztosított leendő vállalkotól. Hanem ahhoz is kellett volna tízezer dollár. Mindazek a vállalatok és még száz ilyenek a tengeremen feküdtek, mert mindegyikkel megkínált, hogy jegyek ben-nük a Csendes Co., azaz azon bizonyos valaki, aki a vál-lalkozó tízezer dollárt adja, de én elég szűkkel voltam azokba vele nem vágnál, hanem empredtem minden reggel odább menni az én vállalkozó szellemű barátomra. Egy reggel ismét nagygyörg arccal lép be az üzletembe.

— Na, végre fölfeletem azt, ami többet ér egy kaliforniai aranybányánál. — kiált lecsapva aranytalomra az ismeretes porte monnaie-t s elkezdli fordélyos kulcsokkal annak mesterséges zárait kinyitogatni. — Itt van!

Azzal kivessz összerakált jegyzékek közül egy fény-képet. Egy fiatal hölgy alakja volt azon, aki elég fantasz-tikus török, spanyol öltözetben volt feltüntetve, de akin még az a rendkívüliség volt látható, hogy gazdag korom-tekete hajlaktör omlott alá természetén egész a sarkáig a mint-hogy ezintén sötét, jama-szöngy volt, amelyen állt, azt la-belettel képzelni, hogy még a földet is beletérli körülötte.

— Nos, hát mit szól ehhez? — kérde tőlem szék-értő arctündököléssel.

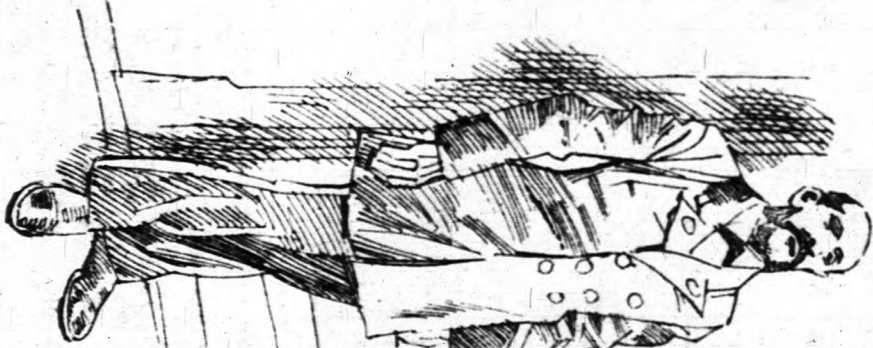
MAGYAR UR AMERIKÁBAN

Írta: JÓKAI MÓR

ZERT tettem macakaköröm ("...") kitér az a szöve: "ur" mert Amerikában vannak ugyan gazdag "emberek", de ez a szó "ur" európai bevezett fo-galom: zserint nem léte-sik. Ott est csak, mint minden emberél kábe címet használják, mester és az amax és államtitkár, a szabó, a csizmás, a milliomos, a nagymester, mester a kereskedés, nek az inasa, az apának a fia, ha-nem, hogy valamelyik ura volna a másinak, abból ugyan semmi sincs. Az államfő nem ura az állampol-gároknak, a farmer nem ura a bi-resznek, a bírő nem ura a fogaly-nak, a férj nem ura a feleségnek, az apa nem ura a fiának. Itt senki sem ur valaki mére névre a amit rabzolják voltak, a rabzolótér-tő sem volt ur, csak "gazda" a rab-szolásra névre, valamint, hogy nem ur senki a szántóterő igazsádszerei-val viszonyítva, hanem csak tulaj-donos.

Tehát itt ur nem lehet senki és legkevésbé tekintetes ur. Először nekem nekikindat a ma-gyar ember a "kiszármagot" és ezer gnadent", hanem utóbb aztán nagyon jól esik, hogy nem kell érte borzalható fizetni. Rettenetes furcsa is az odahaza nálunk, hogy valaki borzalható adion valaholnak eszter, hogy az a valaki öt urnak híreszeli, pedig megjelhet, hogy az a valaki nagyobb ur, mint ő.

De azon kevésem, hogy itt nem is ér arra senki, hogy ur legyen. A megfogó el van foglalva azal, hogy pénzt csináljon, azért, hogy élhessen, a gazdag ember meg azért, hogy még több pénzes legyen. Mindenkinek dolga van "to make money" pénzt csinálni. Aki nem dolgozik, annak neve "rowdie", azaz fordításban anyai, mint botyár.

Legtöbb magyar hazakifia, akit politikai száműzetés, vagy kevésbé jóformájú balszerencse Amerikába ültet, csakhamar beletalálja itt magát az életbe és leverköté az urakéggel járó fogalmakat. Többeknek jól megy a dolga, többben nehéz munka után élnek, vannak kártyák híres katonák, akik most kitűnő iparokor egy nevesebb politikai kapacitásnak pntesse van igen nepszerű fogorászati cikkek, amelyet enjít fellégytete alatt készített, máik híres me-gyari férfi magyarszói szövegíró és bortermelési által kiadta fel magát, egy volt kormányzóféfi támogatásos fa-lusi farmer, többben az emigránsi oporionálisiták. Kövül igen jól hánának az akadém, egy könyvtáras tébennok lett és most petroliumkutakati szivattyú, egy bős beasakfia

pedig érdemeseé tette magát a szabadságkőre alatt nyolcezer dollárosi nyugdíjra. Fut, févad és boldogul a magyar ember is Ame-rikában.

Egyszer az évenes évek elején betoppam a dokányraktramba egy ismerős alak, szakszerített máca senknek, alakit a Váci utcán min-dennap láthatunk déli 12 és 3 óra közötti flangirizni, seane ale cip-tető monoklivál, fére vágott ka-lapal, kifogáson felül álló nyak-kendő csokorral, fényrakos cipő-ben, legújabb operák dallamait freoedoniterv, mindenkinek ismerős kétségűtve, a féllálgal partu és soha semmi dolozban. Ha valaki kérde, hogy mik ők? Nem tudja senki. Urak. Fiatal urak. Öröklé fiatal urak.

— Szarvas Guarti, hát téged mi bord itent? Ugy megfoggyott már Hayannak a tenyvalóság, hogy tered is került a sor? — Kiszármag van ott barátom! — azolt az én ismerősem. — Nem állhalja azt ki tisztességes ember torob. Végünk van ugyan, nem lesz már a magyarból semmi. Meges a német. De még a német hadján, de a sok veszekedési szidó. Nem lehet azoltól már ma-radni Magyarországon barátom. Most még az adós személyifogadást is behozták.

— Ertem. Ez volt a végső esap-ta. Tovább nem lehet tőni a haza elnyomtatást.

— Igazad van. Eljöttem örök. Barátim között oda-haza egy kis nemszeli költséget csináltam és eljöttem vele Amerikába.

— S milyen fogaz itt kezdenti?

— Majd adójelnek.

— De itt a adójelnekben meghalsz ám őteni!

— Ah, ne, félté te engem! Tudom én Amerikában dolozhoz kell látni, nem fogok én it lebészni, mint ott-bon, majd találok valami rangoshos illő foglalkozást.

— Például.

— Hát beállok valami farmorhoz ispannák.

— Az én barátom jó képedő legény volt, de már kezd egy kisét tudhani a ugy tudom, hogy a szolgálati sohasem szorlette.

— Dehát értesz te valamit a meszi munkához?

— Valami gyapottermesgő farmorhoz megyek, ahol a rabzolókra kell fellégyelni, majd elhánok én azokkall!

— S a korábban levő asztapleával érthetően nyúztas, hogy milyen eszkerben ő fog azokkal hánni.

— Tudod, sok jóbarátom van itt Magyarországból, azok majd elkövetnek valakinek.

— No, bizony, hát jól teszed, ha mentül előbb hozzá látsz, mert majd elfogy a pénzed.

— Az én Gusztin csakugyan nyakába vette Amerikát és elindult conditort keresni. Két hónap múlva megint be-
toppan hozzám, szörnyen eszofoszott állapotban, hanem az-
ért még mindig hibátlan toaletben.

— Hát már kitalál az ispanásgod? — kérdelem tőle,
nem igen bámulva azon, hogy úgy van.

— Ússze meg a kő a ti bolond amerikai rendszerete-
ket. Hiszen el kell itt az embernek veszni-közöttetek. Nem
bírnák itt az embert elfogadni.

— Hát legelőször is elmentem báró Majthényihoz,
régli ismerősdöm otthonról. Gondoltam, hogy ott majd
kipihenem magamat egy kicsit. Nagyon is szívesen látott,
amint megérkeztem hozzá, fiával együtt, igen kedves, de-
rök embernek. Mondtam, hogy itt akarok maradni egy ideig.
"Soha se jöhettél volna jobbkor." — szólt a báró. "Ma-
radj velünk, amíg tetszik, mi épen ma végeztük el itthon
az aratást, holnap megyünk a fiammal együtt a szomszéd
farmba segíteni, nagyon jól fizetnek, öt dollár a nap-
szám. Te is beállhatasz velünk, szívesen vesszük." En csak
hanyattestem ijedtemben! Microdás? Hát egy magyar meg-
nése, egy volt főispán tíz forintért napszámra jár aratni?
Közösséges parasztszámokban történi a tenyerét? De hisz
az én tenyerem nem arra született. Engem otthon nem
arra szoktattak, hogy ha valahova látogatásba megyek, meg-
invitáljanak a háznál, leten hozzád kapufára, úgy elszök-
eladjának a háznál, leten hozzád kapufára, úgy elszök-
tem tőlük, mintha sohasem lettem volna ottan. Én ugyan

dolgoz kedves asszonyom, hogy aki
szokat a bordalokat írja, az ugyan
szerezhetheti a bort?"

Petőfi, kinek különös ruházata,
sötétzöld, színes virágokkal átszőtt
dolmány, barna bársony magyar
nadrágja és rojtos topánkája nagy
felhívást keltett a városban, csak
egy napig időzött Komáromban a
Etelkát ő is szépen találta. Meg-
lehet, hogy épen ő jött megcsáma-
ni, ha ugyan Móríc kiöntötte előtte a
lelkét, amit alapjellemet ősmerve,
bajos föltenni, Móríc ezuttal is
egy hélig maradt a szontul is
majd minden héten hazaugrott a
kisérgette Etelkát a leckeóráról.

A városban már suttogni kezd-
tek a szép összeálló párról, mikor
egyszerre, mint a villám, lesújtott
az Asztalosné egy kis levélkéje,
mely Etelka helyett érkezett Vály-
hoz a abban arról értesítik a pro-
fessor urat, hogy az Etelka neve-
lését szűlő a mai nappal befeje-
zettnék tekintik a hogy még több
beszéd legyen arról is, néhány nap
előre utazott a lányával.

A csalódott Móríc, ki busan és most már végletesen
utazott vissza Pestre, el nem bírta találni, honnan jön az
előző dár, mely a tavaszi rügyeket elfagyasztja, csak ké-
sőbb, mikor már más éj alatt más virágok nőttek, sült ki
apránként, hogy a kisvirágok rendes megdőlt betűje, a
pietyka rontotta meg ezt a szépen indult viszonyt. A fő-
ekot maga Jóhainé asszisztálta, aki pedig teljes szívvel
szerette az Asztalos-família minden tagját.

Ugy történt pedig az egész, hogy valaki fölemlíté a
szállongó hírt előtte a meg is dicseréte, milyen szép menyé
lesz.

— Soha! — pattant fel Jóhainé. — Míg én élök, meg
nem engedem, hogy az én fiam katolikus leányt ve-
gyen el!

Fürge nyelvek elmondják Asztalosnének, Asztalosné
se nyelte el, üzent valami olyat, amit Jóhainé nem tett a
tükör mögé, erre Jóhainé visszautasított a így mérgezedett el
egy könyvedém odavetett mondatért a két család közt a
jó viszony a így formálódott máskép két élet, vagyis csak
az egyik, mert a szép Asztalos kisasszony bucsukodott,
sorvadozott, betegesen jött haza önzre a furdóból a rá né-
hány napra, meg is halt.

— Laad, kedves barátom, mondandóval, az ameri-
kai megfogalmazásnak így ez a tükre, hogy nekem kellett
volna annak az egyik embernek lenned, aki harminc dol-
lárért megvette az üzletet és annak a másiknak, aki száz-
harminc dollárért eladta, de semmi esetre sem annak a
harminc dollárért vett és harmincért eladta.

— Azt tudod, hogy az amerikai embernek ha-
nyal van a tudása, tisztességesen megkeresked a mindennapi
konnyedat.

Azaztán jól kezdődik a napja, magam is vettem
tőle egy szivart, mit a legjobb szemközti jóv mivótnak
rögtön elajándékoztam, mert nem megenni való volt, saaz.

Vasárnap táncosnak a szontul is, ahol csak megfor-
dult, ama drótnálküli táncosokkal, mely a kétféle fia-
talag közt brók idők óta fennállott, ábrucsa a megfigyelők
előtt, hogy Móríc iránt gyöngéd érzelmeit táplál.

Móríc maga is észrevette ezt a tilton a le szontosított
Beműlt, de minthogy Móríc még kisasszonyabb volt Etel-
— 84 —

Peroncknál, Boldogasszony elfogadására napján, szintén farasagkor, magánál érv. Jókaimnál tartották nagyban a Máriánapot. Perze és darvidt megint új darvidokat fiasak a Mörte most már elmaradhatatlan volt, nemcsak, mert a legesebb és legreményteljesebb ifju volt ezidőszori Komáromban, hanem mert esor haznait lehetett venni. Már mindjárt abban, hogy senki se tudott olyan szép papirszépkészlet kimenteni állóval a torlák alá, mint ő, hogy asokat egy kellett megkímálni, mint valami remekművet. Anonfelül olyan csodálatoscsórá volt a "hírös vároban", hogy könnyű volt az öregnek szembe, ha néteék. Hát még milyen szépen tudott szavazni! S mennyi jelleményel rendezte az akkor divatos társaságokat, melyeknek zlogikivétel volt a magjuk!

Majd minden névatero új társaságokat talált ki és új módját a zlogikivételnek a "Kutiba esem"-nél. Ebben az érben is ezeken a komáromi névaterők voltak azok primeruruk e innen terjedtek el egybúvá. Ő találta ki a "Callag és lehozatalát", a "Hollandiából érkezett legeszeszálító hajót", a "Hogy tetenik?"-et. E megújított Mörte mindent tudott, ami ilyen helyeken imponál, mintha csak a sejtét kétsébi regényeinek egy élve idevetett hőse lenne. Mialatt ekként mulasztott, első regényét simlított, az életben is első regénye kezdett szövegni. A vácsolt mulatáságonak egyik legkaraszabb alakja, a szép Illomarcu, kollósajja, legies Asztalos Etelka volt, ki többnyire Mörte viláscsótta táncosának a asontal is, ahol csak megfordult, ama drótstékli távirtozásnál, mely a kétnemű fiatalág közt örök idők óta fennállott, alfvita a megfigyelők előtt, hogy Mörte iránt gyöngéd érzelmeket táplál.

Mörte maga is észrevette ezt a titkon ő is osztozott benne, de mlathogy Mörte még kissesonyabb volt Etel-

kánál, jobban megérezte a kööny léteztét. Ambar a sztrékeio menlekt Argus szemé előtt nincs titok. E pily sztrékeio mindinkább ki kellett gyulladniok, mert sok volt az érinkeztési pont. Mörtenak kenyelmes ügygye volt Asztaloséhoz jarni, mint az Asztalos uram ügyvéd-gyakornokának. Etelkának pedig hasonlókép oka volt napoként megfordulni Valyékánál, mert órákat volt a pro-fesszoról a történelemben és természetrajzban.

A tandra végzetével Mörte is odajött a "sógordhoz", elcsinte történelemben, később bizonyosan. Etelka, mintha kiscserélték volna, fehérből piros lett, amint Mörte belépett a Mörteok, amint sikerült magát az első elfogulakágon átküsdénia, amely küldelme napról-napra megújult, csodálatos bobszedéség fogta el, amint a mámorból szokott szórmani. A jószágos Ester Valyné női finomágával hamar észrevette a szövedő idit a hagyván egy kicsit beszállgatni a fiatalokat, mindig azzal az utasítással végeter: "Eredj Mörtekm, kísérd haza Etelkát!" És Mörtenak soha sem kellett ezt kétszer mondani.

Noha a következő tavaszkor, mindjárt a márciusi napokban Postre költözött, hogy az ügyvédi vizsgára készüljön elő, gyakran vissza-visszajárt Komáromba, a szép kis lakás emléke odaburta. Neha csak egy napra jött, de két hétig is otthon maradt kiliöbösö ügygyek alatt, egyszer Petófi is magával hozta, kinok már akkor hangzatos neve volt az országban.

Er alkalommal Valyékánál szállt meg Petófi, mert a jókaind "Haza szobájának" (egy hívták a vendégszobát) éppen lakója volt, de azért a derék nagyasszony Gondokosa ide is kiterjedt fiának vendége iránt a toleránka annak szobáját éjszakára boros butalakkal. Igen csodálkozott, hogy azokból Petófi nem volt a még jobban csodálkozott, mikor Petófi réggel rápirított: "Ugy-e, azt gondoltam, de mlathogy Mörte még kissesonyabb volt Etel-

Ha eddig mindig engem csaltak, estvan majd én fogok csalni márt. Ez az igazság a világon!

— Dehát kedves barátom, nem kezdhetted volna ezt el odahaza? — Csak otthonról ne szójj többet! Ott már nem lehet megélni, becsületet embernek, ott csak úgy élhet meg az ember, ha vagy balli Besztercznek, vagy szidóra lass, vagy elmegey rabolni. A legnagyobb urak, akiknél az ember eddig csak olyt urt módon, mind tükre mennak, mind összehazuk magukat, nincs semmi mulatság, semmi kereset. Ezse ember, mint én, nem maradhat ott meg. Ravellem magamat, hogy még egyszer aljójek a tengeren. Otthonai barátaim egy kis nemzeti kölcsönt raklák össze a számomra a most azzal kezdék egy kis üzletet, kicelibe, de csinosan. Te is kicibe kezdted, ugy-e? No hát. Majd meládd, hogy milyen szolid ház lessek én it. Most is nem szalltam fogadóba, hanem hozzád, hogy megkérlek, a szállásért.

Ezt ő már virvurának tartotta a megvárta tölem, hogy kidicsérjem érte.

Ma nap megkerdezte, hogy mit fiasetek üzletemért, mint bolterit, mondtam neki, hogy ketszerdassá dollárt.

Azaz elment a három sapig nem láttam. Harmadnap előkerült a diadalmas orcsálom, hogy már véit egy dobányüzletet, már most ő is veltem fog konkurálni, csak-hogy ő szerencsejobb alkuu tett, mint én, mert százharc-minc dollárt jutott az üzletben, poleostul, szivroostul, bolajásul.

En sejtetem, hogy valami alány üzletet csaphattott a elemntem vele az új szerzeménybe.

Messze a világ háta mögött, egy szül, plaskos utcának rozszant épületében volt egy fadó sifaju bolt, de már a feliraton ott ragyogott Guasti barátom neve aranyos betűkkel.

Szőnyű búske volt rá, hogy ő bulóde már most boltos lett.

Gondolom: várta is tölme, hogy mondjak olyasmint: "Er mégis nagyserű, ez mégis rendkívüli eset, hogy egy ilyen dandy, egy ilyen híres gavalier, azzán most egy boltos! Csodálatos a sors!"

Hanem én nem mondtam neki semmi újest, ahelyett műterő bírálat alá vettem a bolja bolcsját és megelvet kezeletit.

— Kar volt ilyen félreazó helyet viláscsótta, mikor az ember üzletet kezd, ne azt nézse, hogy mi az olcsóbb, hanem hol van nagyobb forgalom? De most már benne vagy, hát csak azon légy, hogy a publikumot kiismered. Ugy látszik, itt matrócsok laknak, azért sokkal több bagónak való dohányra lass szűkséged, mint aivarra, hanem hán utáná látaz, tisztességesen megkeresheted a mindennapi kenyeredet.

Azzal aztán jól kezdődjék a napja, magam is vettem tölte egy szivar, mit a legelőse szemköt jóv matrócsnak régtön elajándékoztam, mert nem megenni való volt, azzal, hogy csak megenni való volt. Mikor az én Guastim az első féldollárt behazsálta, homolobon ütötte magát tenyérrel és megráta a fejét.

— No ez mégis egy dolond figura. Én, aki otthon mindig a trafikot szidtam szidtam, most végre magam is trafikos vagyok.

Biz' ez hihetetlen egy történet, de csak az a vigasztalás benne, hogy majd egy sem jókát tart.

Féltéig hallta az én Guasti barátom, hogy a trafikjól meg nem aszkóit. En azt is csodáltam nagyon. Valamint, hogy semmit sem csodálltam, mikor féltv muva ismét beosztott hoztam, a mit aki dolgait jól rendezte, vértelve magát a pamlogon, azon kezdé, hogy:

— No, én már kézzem vagyok!

Gondolom én azt előre.

— A mennyörög mennyőre csapjon bele valamennyi trafikát bolhál! Majd én ott állók reggelit estig én szidalom, hogy mikor jön egy fogatlan vén boozorkány két óra muva egy kátrányos ingü matrózt egy pofára való bagodobányért, néha egész delétől sem jön senki, mlakor meg hatan is jönnak, hátfőit is kéznek a míg az egyiket keresem, a máikat ellöplőjk. Efétkor is földörömbölnék egy szál szivar miatt, se éjfeltem, se nappalom. A lábam is megpöcsödött a sok álldogálásban. Aztán micsoda kereset! Hénap végén mindig kezebb a bevételtem, mint amit kiadokom volt: én nem tudom hova lez? De sohasem üt össze. A kereskedő is megcsal. En biz' felhagytam az egész bolond tréfával s oldtam a trafikámat harminc dollárért csakumpak.

— Látod, kedves barátom, — mondtam neki, — az amerikai megmondolának ime ez a titka, hogy neked kellett volna annak az egyik embornak lenned, aki harminc dollárért megvettte az üzletet és annak a matlátnak, aki százharminc dollárért eladta, de annak esetre sem annak a harminc dollárnak, aki százharmincért vette a harmincért eladta.

AZ ELRONTOTT REGÉNY

Irtá: MIKSZATH KALMAN

ELJES munkad-
vel, lelkében a ta-
vasz rejtelmes szon-
gatával, a passzita
vidámságával hagyta
el Jókai Kecskemé-
tet a miután Pesten
Tóth Lőrincet kereste fel, aki
récc-ürbűre hitte meg egy
budai kocsmába, ahol szin-
sok is megfordultak, má-
nap azaz az elítélésével in-
dult haza hajón, hogy komá-
romi prókátort less belőle, a
mint azt később megmagya-
ta. Mihelyt kipihente otthon
édesanyjánál és Vály pro-
fesszoránál az ut farsad-
lást, végül este a vizion-
lítás örömeit, beállított ügy-
véd-„bojtnak” Aastalos let-
ván uramhoz, Komárom leg-
népszerűbb fiaköltőjéhez.

Nem sok jogtudomány kö-
vélygott a fejében, kedve
sem igen volt hozzá, de hát
mit tegyen? A festészet
vagy az irodalom, amelyek
kóst vonalima ingadozott,
nem volt még akkor pálya.
Még tán ma sem az Ma-
gyarország, — de akkor éppen semmit sem hajított a
konyhára, gazdag embernek való mulatság volt. Aastalos-
tól semmi fizetést se kapott, de Aastalos se kívánta, hogy
az irodalmi görbüljön meg a háta. Elég, ha egy-kétszáz
hosszúval a mesterség praktikus részéhez, hogy kell az
igazságot megfogni és kiforgatni, hogy kell a bírakkal bán-
ni és hogy kell a kliensekkel.

Móric ur nem is igen törte magát, egy-két tárgyaláson
megjelent, néha, betekintett az irodába. Karócskóval
megszerezte az egy keresztet, vagy szerződést, melyet
Aastalos uram áthagyált, kikorrigált, ami meglehetősen
lohasztotta a kedvét, egyébként pedig élt kedvenc fog-
lalkozásának, irkált, sőt festett is Orbán Gábor szállásán
egy várat ábrázoló képet, teljesen elszárván a tárgyaltól
tárgyalól. A kecskeméti levegőből idehozza, megint a
régit embergyűlölő lett.

Oththon a Szombati-utcai házban nem találta magát
jól napokban. Az nem volt magány. A ház három lakó-
szobából állott ugyan, egy bent volt a némi mellékhelyi-
szobák kivétel, de az év egy részében Jókai Károly, az
„árva atyja” is itt lakott, csak rövid időközökben, nyáron
tartózkodván ekkor birtokán, melyet a feleségével kapott.
Vályék ugyan a Kapitány-utcai laknak, de napokban
sokat vannak az öregasszonynál, úgy, hogy délutánokint
be se fértek mind a szobákba az összegyűlt strikkáló némi-
kék. A folyosó is megtelt, mely különben díszesebb volt a
szobáknál is, hat vörös márvány oszlopával. Ezekről min-
den vendégének szászor elmagyaráta Jókainé, hogy azért
szereti az oszlopokat, mert az ő Mórica kis diák korában

Egyébiránt nem mondta meg, hogy miféle hivatali
kapott.
Háromnegyed évi nem tépláta azután kiváncsi-
gomat sorsa további kifejlődésének tudatával, de már
háromnegyed év múlva megint nálam termett.
— Mjaj, barátom. Cudar élet van ott Mexikóban!
Nem lehet azt kiállani. Nekem ugyan volt biztos állásom,
de nem nekem való állás. Meguntam, otthagytam.
Hancum azt sehogysem bírtam belőle kivenni, hogy
miféle állás volt hát a mexikói udvarban.

— Nem nekem való állás volt, elég kintipő állás, körül-
belül olyasfajta funkció, mint Almásy Gyurú odahaza a
magyar trón körül, de ez nem nekem való.
Nemekébre azonban több hazámfia is szállingóztott
New Yorkban keresettül Mexikóból hazafelé igyekvve, kik
ott a légkörben szelgéltek, természetesen azok is utba
ajlottak.

Egy később meglátta nálam Gusztit és ösmerősen
üdvözölt.
Kérdestem tőle, hogy honnan ismeri ezt a vastag
urat?
Az astán elmondta, hogy Gusztit barátom „ajtónálló”
volt a mexikói császári palotában, de nemcsak tituliáris
ajtónálló személy ur, mint Almásy György gróf Magyar-
országban, hanem valódi, reggeltől estig talponálló és
ajtonyitogató dignitarius, amely dicsőséget ő sokáig nem
viselhetett, rosszak lévén a lábai, nem állhatta ki tovább
a nem neki való állást és odább állt. „Ő a folytonos állás
elől, én pedig a folytonos szaladás elől szöktem meg” —
mondta a légionárius.

Egy hét múlva astán egy újabb nemzeti kölcsön ha-
todozó is keresettül segítőt tisztelet barátságomat az Atlanti
Océanon, kit a sors egészen világának való urrá teremtett.
Csak azt hibáztá el, hogy nem teremtett számára urnak
való világot.

legnagyobb kincs, azt vegye a kar-
jaiba!
Jókai ettől fogva minden új mu-
vének első példányát maga adta át a
királynének.
Hagy a nagy regényíró kedvelt
emberré vált az udvarnál, abban
nagy része volt annak is, hogy ő
született udvari ember volt; nagyon
ötletesen tudott kellemes, sőt hizelgő
dolgozatot mondani. Ime egy párbeszéd,
mely a királyné és Jókai között egy
udvari bálon folyt le:
— Régen láttam már önt, — szólit
a királyné.
— Én pedig, — felelte Jókai, —
még mindig magam előtt látom felsé-
gét.

— Nohát, sülyedjen el az egész Amerikáit! Zsidók
vagyok valamennyien. Esem percenél nagyobb zsidók,
mint az otthoniak, mert azok legalább nem kényasori-
tonok, hogy én is zsidóvá legyek. Visszatértem, nem ma-
radok itt. Engemet a cethal nyeljen el, ha valaha még
hajóra teszem a lábamat, kivéve a császár-fürdői Lokal-
dampfert!

Ismét elbusustunk hát egymástól, egy újabb nemzeti
kölcsön a Gusztit barátom ismét boldog hasznívé lett.
Most már csakugyan azt hittem, hogy nem látjuk
egymást, amíg magam is haza nem kerülök Magyarországra.
Később a polgárháború, a mexikói expedíció, Miksa
császár trónfosztása, csupa nagyaszerű dolog, amik a
magánélet alakját is sokban megváltoztatták. Az ember
homá volt azokra, hogy addigi sima bugyogás ismerősit
mindenfélő egyenruhában lássa maga előtt, kifent ha-
jusszal, felkötött kardokkal, hosszasáru csizmában, sar-
kanyuan. Nem mertem ráfogni, hogy ő az, míg nyakom
nem szelt a fénye nem pusztított.

— Te vagy, Gusztit? — megint!
— De most ne ijedj meg. Csak átutazóban vagyok.
Ezzelal bizonyosra jöttem. Mára Japiternak, hogy Ameri-
kában is van már aszlam magamforma magyar embernek.
Mozog Miksa császár udvarába.
— Katonának?
— Nem. Valami rangot kapok ottan.
És ezt a bűnszó-önszert hangján mondta, mely sem-
mi kétehetetlent közelem bocsát.
— Biztosítva vagyok felőle. Itt a szabomban a hiva-
talos kinevezés. Ha már szolgálni kell németnek, inkább
Élt, mint otthon.

Ettől a perctől fogva kezdtem bizonyos lenni felőle,
hogy a mexikói császárság nem tarthat örökké.
No, de csakogy egyszer már rangjához illő helyezetet
birt magának kivívni Amerikában a bebizonvithatta, hogy
mégis csak lehet ur Amerikában is, igaz, hogy csak az
asztalok között.

JÓKAI ANEKDOTÁK

JÓKAI ÉS ERZSÉBET KIRÁLYNE.

Erzsébet királynét magyar nyelv-
tanítója, Falk Miksa figyelmeztette.
Jókai műveire 1868-ban, mikor a
„Szerelmem boldogjai” megjelentek, a
királyné látni kívánta Jókait, aki ma-
gánkhallgatáson adta át új regényét
a királynének. Erzsébet királyné ne-
gyon kedves volt hozzá, feanstelenül
beszélgetett vele, sőt karjára adta új-
szülött gyermekét, Mária Valéria ki-
rály hercegnőt ó szavakkal:
— Önnök ugysem adhatok semmi
emléket, de ami az én szívemnek

gedet, azon pillanat óta, midőn meg-
adátott a kegy szerény munkámat
felségédnek ányujtani.
— Ön azóta is sokat dolgozott.
— Azt hiszem, hogy porzameket
hordok vele hazám épületéhez.
— S ön mentül többet ír nekem,
annál többet kell olvasnom.
— Felséged az irodalom pártolá-
ban is első asszonya nemzetünknek.
— Én ön mindig dolgozik.
— Ex az élet rám néve.
— Akkor ön boldog ember.
— Ma valóban az!

Jókait tehát a királyné nemcsak
nagy írónak, de kellemes embernek is
tartotta.

JÓKAI ANEKDÓTÁK

PARAPLÓ-REVOLÚCIO.

Sáchenyi István gróf 1848 március 15-ikét "parapli-revolúció"-nak csufolta, mert miközben a szabad majló terméket, a tizenkét pontot és a Talpa magyart nyomtaták Landerer és Hackenast műhelyében, az eső megereedt és a Hatzvani-utcán várakozó jeltes közönség kifeszítette ernyőit.

De ez alatt az is megtörtént, hogy Jókai Mór a könyvnyomtató műhely ajtajából átkeltek a sokasághoz:

— Urak, ha az eső ellen is paraplit fesszünk ki, hátha egy óra múlva folyók fognak hullani; akkor ríval fedezzük magunkat?

Erre a lezserre elínt minden ernyő s azonnal nem is mutatkozott.

JÓKAI KÉT FEJE.

Midőn Erzsébet királynét az 1888-iki kiállításán Tizza Kálmán miniszterelnök a Múzeumokban kálauzolta figyelméztette a felségess asszonyt: Jókai egy igen sikerült arcképe. A királyné kétkedőleg jegyezte meg: — Lehetetlen, hogy ez Jókai volna! Itt egészen kopasz, bololt neki dus haja van.

— Ez, felségess asszonyom, Jókainak a nyári feje, mert van neki téli feje is, de mikor nagyon meleg van, akkor nem viseli — a haját.

JÓKAI MEG A KALAPOK.

Egy svábhgyi estén beszélte ezt Jókai:

— Nekem is kicserélték már egy párszor a kalapomat. A hatvanas években egy nagyfejű képviselő cserélte ki egyszerű. Mindig becsipetett jött a Házba és az vite el Gondoltam most már mindegy, a kocsimig csak elart a kalapja, de mikor rá tettem a fejemre, hát leestett a valami. Utólagra is kénytelen voltam hátul belendügni a botomat s így vittem a kalapomat félig a fejemen, félig a botomom a kocsig.

Még furcsább esetem volt egyszer az Akademián. Valami együletesz-

lítottak be. Onnan meg egy elvite valaki a kalapomat, hogy a magától se hagyta ott helyett.

No még íjert nem ártam, gondoltam. Ez valami kétféle ember lehetett, hogy mind a két kalap kellett neki.

Aján a szavazó urnában jöttem haza, vagyis van ott egy háromnyos kopott kalap, amibe a szavazóedüliakat szokták dobni. — azt tettem a fejemre.

MIERT PARBAJÓZOTT?

Megjelent Jókai lapjában valami szerelmes cikk. Pulszky Ferenc felidézte vonja Jókait, a szerkesztőt.

Parbasz után ezt kérdi Jókai: — Ugyan mond csak, kérik miért is verekedtünk ml tulajdonképen, mert én azt a bizonyos cikket se nem írtam, se nem olvastam, sőt még csak nem is láttam és így sejtetemem sincs róla, hogy ml volt benne.

A GYERMEKTELEEN VÁRURNO PORONTYAI.

A "Pallókem című regény a Regény-Világ című folyóiratban jelent meg. Jókai megmagyarázta röviden a piktornak, hogy a bucsukodó váruvat rajzolja meg. A kiadó elkészült, de sehogysem talált a szöveghez. Hízen a váruv azért meggy a szent földre, hogy áldás érje vitégriak családját. Már pedig a piktor úgy rajzolta a váruvot, hogy egész sorreg poronty kapaszoklik a szoknya-jába.

A kiadó kétségbe volt esve. Ebből nagy irodalmi botrány lesz. Végre Jókai mondogatni kezd a piktor, a kinek nem magyarázott meg mindent elég részletesen és megírta a következő néhány sort toldalékképen: — Pedig a váruvó olyan végtelenül szerette a gyermekeket, hogy összeszedte a betűket, érzéskészletek porontyait s reggeli előtti jásszót veük, becségette s a karján bor-dozta őket.

JÓKAI SZÁLLÓIGÉI.

Jókai művel természetesen igen sok szállóigének forrása. Olyanok megjegyzései között igen sok van, mely ma is szájról-szájra jár, anélkül perzse, hogy a legközelebb ember ismerne a már közmondások igéi eredetét. Tóth Béla "Szájról-Szájra" című könyvében Jókainak a következő szálló-igéit sorolja föl: 1849 március 16-án a debreceni Esti Lapokba ezt az örökéletű mondat írtam:

Jókai és a szabadkőművesek.

A szabadkőművesek több ízben fölhasználották Jókait, aki annyira a szabadkőművesi eszmék szerint élte és cselekedett, hogy lépjen közelebb. Amire Jókai egyszer egyiküknek a következőképp felelt:

— Nálunk szabadkőműveseknél a kalapcsúcsa jelzi azt, hogy ifjú halálmas és nagy tetteket vírték véghez a humanitásmis terjesztésére és az emberiség boldogítására. Nekem is van egy ilyen kalapcsúcsom, de sem mutat egyebet az én működésemen, mint amit ti tesztek: s ez a kalapcsúcsa s szívem dobogása.

SZOBOR ÉS SZIVAR.

Egy másik alkalomkor azt utasította valaki a képviselőkhöz, hogy Zichy Jen gróf egy szobrot ajándékozzon a városnak. Huszár Adolf utolsó művét a dícsértés Zichy Jené.

A nagy dícséretekre belázi egy hírlapíró:

— No ugyan nagy dolog is az Aránylag éppen olyan, mintha én egy britanika-szivart adtam volna a városnak. Nem igaz, Mórle bácsi?

— Olyan fincskám, — szól Jókai elgondolkodva, — de hát adták-e már valamikor a városnak egy britanika-szivart?

AZ IGAZAZI ASSZONY

JÓKAI MÓR LABORFALVY RÓZARÓL

ARCTUS 15-ÉN, ezen a nagy napon találkoztam a színpadon Laborfalvy Rózával. Nem játszottunk, komoly volt a szerep. Egy följáratot néptáncot kellett lecsillapítani, egy fejellen őriást gondolkodásra bírni.

Ott és akkor "O" tőle kaptam az első érdemrendet, a nemzetiszíni szallag-csillagot a mellemre. Ez volt az eljegyzésünk. Ha egyszer elfogadtam, azt nem lehetett többé letagadni. De őszintén, igazán megszerettük egymást úgy, ahogy csak két tiszta lélek egybeolvadhat, mindegyikünk fölhalálta a másikban saját lelkének kiegészítő felet. Nem csináltunk belőle tilkót.

Akik ismeretek, rokonaim, barátaim, akik látták előre a végzetet, akik tudták, hogy én csahj nem tudok, megcsahj egy nő, aki szeret, s akit én szeretek s ha elfogadok egy szívet azért a magamé adom oda s ahol a fizetés "becsület" ott nem fizetek gyalázzattal, — hát azok mindent elkövettek, hogy ezt a végzetet elfordítsák.

Nem szólok a cinikus rágalmakról, kik kedvesemre árulkoztak, azokat rózziden elkergettem.

De minden jóakaróm tudott ellene valamit mondani.

Az egyik fölfeledezte, hogy tönkérdek adóssága van, nincs annyi hajszála. (Pedig, de gyönyörű hajfirtjel voltak!) A másik azzal jésztelt, hogy hideg vérd, szívtelen nő után járok, aki mellett meg fogok fagygni.

Oryosom azzal fenyegetett, hogy én, ki csak most épültem ki egy nagy halálos betegségből, bele fogok halni egy házassági merénylőbe.

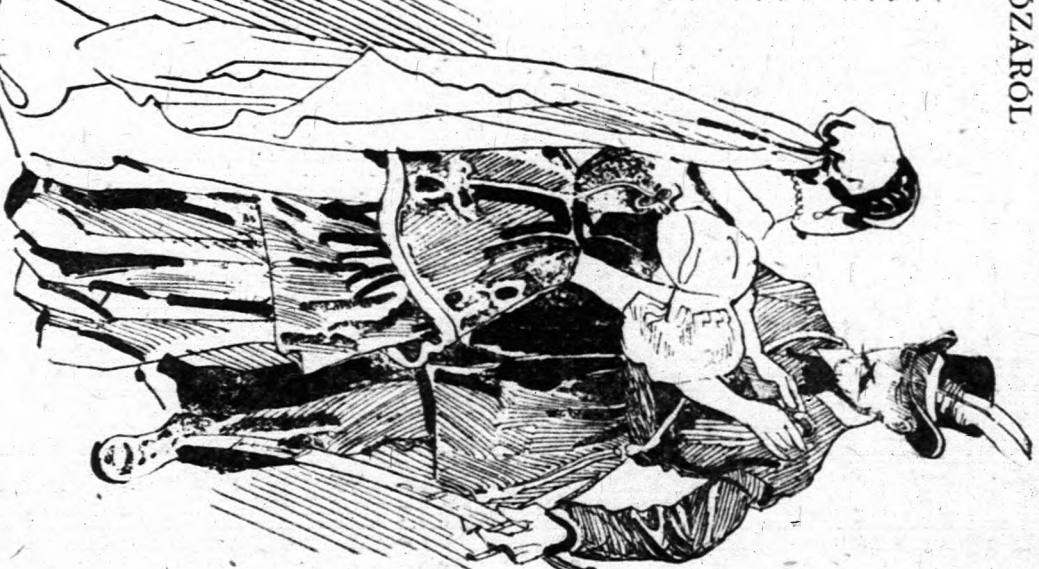
Hát az életkoról nem beszéltek? Dehogynem! Mindenki elmondta, hogy a menyasszony hét évvel idősebb a vőlegénynél: "Te kiskoru nyáladék kölyök vagy, amaz meg egy matróna!"

Es én azért mégis nőül vettem Laborfalvy Rózát.

Nem hallgattam a rossz emberemre, aki az okos tanácsokat lajstromozta, hanem a jó emberemre: ki is kiáltottak boldognak.

Végre a legdrasztikusabb modorhoz folyamodtak a jóakaróim, a barátaim.

Az én legkedvesebb barátom Petőfi Sándor (a lelkemhez nőtt lélek) tette meg azt a kegyelenséget, hogy lehozta Pestre az édesanyját, ki csonttörésben szenvedő beteg volt s a nővéremet, akit oly nagyon szerettem s ő maga vezette őket az én svábhgyi erdei menedékhelybe.

melyről senki sem tudott más, csak ő. Ott voltunk elrejtözve a menyasszonyommal.

Csak néhány perccel előbb értesültünk a közeldésükről.

Az asztaltól ugrottunk föl, mely künn volt a fák alatt. Annyi időm már nem volt, hogy bemerjenek a házba a kalapomért. Abban a nemzetiszíni házispakában, melyet Laborfalvy Rózka készített számomra március 15-ike emlékéül (még most is őrzöm), futottam el, a menyasszonyomat kézen ragadván, keresztül a sürti bozótokon, az utálan erdőknön, kétségbeesett rohánással.

Üldöztek! Engem! Hlazen ellenségtől üldöztem is rettenetes

szoboroknál is, hat vörösvány oszloppal, kézköről minemnekül előt, mindeffolyva rántozott a társaságokban. Pal-fordulakor Nagy Pálóknak volt névnap. Károly den vendégeknek asszior elmagyarázta Jókainé, hogy azé a szívesen az oszlopokat, mert az ő Mórle kis diák korában estélyén Jókai Károly adott lakomát, Ferenc-naphor Vály

dolog, de üldözött azok által, akiket szeretünk! Hogy engemet keressenek maguk előtt az én áldott jó anyám, a kedves nénem s az én szeretett Petőfi Sándorom!

Es mégis feleségemmel tettem La-borfalvy Rozát. Elvittem magammal egy szegény kis faluba s ott esküdünk össze: násznagynk voltak az egyházfi, meg a harangozó. (Pilis-Csabának hívják a falut.)

Mindenki követ dobált utánunk.

Csak két ember nem: egy rokonom és egy jóbarátom.

A rokonom volt az én jó Károly bátyám, aki az életfordulóm napján levelet küldött hozzám, latin nyelven írva (hogy nők ne érthessék.) "Azért, hogy az anyánkat megcsaltad, én tégedet soha el nem hagyjak!" Es ezt nemcsak mondta, de meg is tette. Minden válságomban mellett volt, nem hagyott el.

A jóbarát pedig volt Szigligeti Ede, a ki a z esketéshez szükséges okiratokat küldte.

Ilyen volt az én egybekeléseim. Es az a nő, akit mindenki el akart tolem szakítani, még erőszakos is lett az én sorsomnak az intézője, hűséges szerető társam, halálból, bujdosásból megszabadítottam, dicsőségemnek osztályosa, büszkeségem!

Sohasem bántam meg, hogy a "jó ember" szavára hallgattam: "Kövess el ezt a bolondot!". Az a magasabb hatalom jóra fordította azt.

Es másfél év múlva az én áldott jó anyám maga jött oda hozzánk, hogy a nőmet kedves leányának nevezze s meghívja magához régi otthonunkba, a komáromi apai házába.

Miért? Mert megérdemelte. A falun végbement esküvő után visszatértem nőmmel együtt Pestre. Az első föladataim volt, hogy a Petőfivel oly

régén fónálott barátságát rögtön és erősen szétszakítottam. A nyilvánosság előtt erős ok volt rá, hogy ő távollétem alatt azt a bizonyos Vörösmartyhoz írt versét kiadta az Életképekben dacára annak, hogy én a kiadás ellen tiltakoztam, még pedig egy közös barátunk, Emődy Dániel jelenlétében, ki szintén nagyon kérte Petőfit, hogy azt a verset ne vigye közönség elé. De a valódi oka szakításunknak az volt, hogy Petőfi oly erőszakos és rámnézve oly kínos módon akarta házasságomat megakadályozni. A barátság csak érzélem, de a szerelem szenvedély: azok nem keljenek egymással tusára, mert az első vérzik el.

De hát ki beszélt akkor az én házasságomról, meg Petőfivel való szakításomról? A lapok tudomást sem vettek róla.

fényesebben bebizonyítottam, hogy Zichy Nándor grófnak köléletes igaza van.

Ezt a védbeszédet (ékes német nyelven) elő is adtam a katonai törvényszék előtt, mely állt egy eszereből, egy őrnagyból, egy századosból, egy főhadnagyból, egy alhadnagyból, egy őrmesterből, egy káplárból, egy fráterből és egy kősbakából.

Ily szakértő bíróság előtt lehetetlennek hittem, hogy argumentumaim meggyőző hatást ne eszközöljenek.

Annál nagyobb volt aztán a meglepetésem, mikor az auditor kihirdette az egyhangúlag hozott ítéletet:

"Egy esztendő tömlőre, nehéz vasban".

"Mi a kakukk?" — mondtam én az auditornak: — "haz a helytartó csak három hónap fogóságot kért ránk ki-méretni!"

— Das übrige ist für die schöne Vertheidigung! (A többi a szép védőbeszédért!) — mondá nevéve az auditor majort.

Azonkívül eser forint bírásg.

A bíróságot lefizette Zichy Nándor gróf, de a börtönt bizony együtt kellett ledűlnünk.

S a legeszebb az volt az egész ítéletben, hogy nem sajtóvétségért letünk elítelvek, nem valami politikai bűntettért, hanem "közszemből való sértésért". Tehát Zichy Nándor gróf és Jókai Mór elmehetnek vele dicsekedni, hogy ifjakorukban együtt hajlítáltak be ablakokat és gázlámpákat a Kerestési-úton, amikért egy esztendő börtönre lettek elítelve s fizettek eszer forintot az ösztörtör üvegekért.

Igy lett az megmagyarázva a morva cseréparnák, a mi Jörvénybírnaknak.

Es én azért mégis maradok a fentebbi állításom mellett, hogy a katonai kormányzat valóságos oltalom volt ránk, szegény szabadelvű hírlapírókra nézve, az adminisztrációs tiranokkal szemben.

Először is a katonák megtették azt a kitűnő trefát, hogy nem érték be azonnal, hogy minket elítéltek közszemből való sértés miatt ellenséki cikkünkért, hanem aztán előfogták a kormány által szubvencionált schermlingianus lapok szerkesztőit is, akik minket, védteletlen elítéltek megámtádk: azokat is elítéltek, becukatták "közszemből való sértésért". Aki csak véderckket írt, akár a kormánypolitiká mellett, akár ellene, az mind közszemből való sértés volt, mind becukatták. Pokoli humor volt ez!

A börtönben pedig a katonák

oly emberregezen bántak velünk, elítéltekkel, ahogy csak magyar vendégzerető gazda bántást a vendégeivel, szó sem volt "harminchárom fontos vasról, kesztről, lábára". Pompásan éltünk, soha életemben több szabadságom nem volt, mint fogóságomban, egész nap látogatásokat fogadtam, este kimentem vacsorálni a Svábhegyre, a parkolókat is elvittem magammal. Térparancsnokunk, a jó Haymerle, Elvöl-beiell valósgos mintaképe volt egy magyar vicspánnak.

En egy héttel előbb kezdtem meg a fogóságot, mint Zichy Nándor. Aminek ez volt az oka: Ugyanazon a napon, amelyen Zichy Nándor a kegyetlen ítélet folytán megfosztott a nemességétől (mire Deak Ferenc azt az éleccet csinálta, hogy jelenben nagy Magyarországon a leg-gazdagabb paraszt Zicsi (sic) Nándor), ugyanazon a napon ajándékozott meg egy minket titulusoknál méltóságosabb címmel, az "apa" címmel. Akkor született az első gyermeke. Fiatal, ideális szép neje gyermekégyben feküdt. A helytartó megengedte az apának, hogy egy héttel, amíg neje a veszélyen túl lesz, otthon maradhasson.

Mikor aztán az egy hét leteltével ő is bekerült a derék Haymerle azonnal feljött hozzánk (két egymással szomszéd szobában laktunk) egész udvariassággal fölajánlani, hogy bármilyen kívánásai lesznek a fogoly urnak, azokat készséggel teljesíteni fogja.

(Nekem például megengedte, hogy a faragó szerző-maimat fölhozzassam a börtönbe, ott faragtam ki a feleségem melleszobrát fából.)

Zichy Nándor azt az egyetlen kívánását nyilvánította a térparancsnok előtt, hogy engedtessek meg neki minden-nap a börtönből kimehetni hajnali másfélre a templomba.

A jó Haymerle azt mondta, hogy erre az egyre nincs instrukciója a hadügyminisztériumtól, de majd kérdést fog intézni asziránt Bécsbe.

Megadták-e Bécsből a kegyes óhajára az engedélyt az-én mályen tisztelt fogoly-társamnak? Azt nem tudom, mert énnekem ő Felsége leg-másabb kegyével elengedte a há-ralevő fogházbüntetésemet a Zichy Nándornak is csak az ott-hon töltött héttel kellett tovább szeszvedni, nállamál. Ugy látom, hogy a nemességét is visszakapta.

Hanem az-eszer forintot nem adták vissza: az ottmaradt a csend-háborítás által okozott károkok megtérítésére.

JÓKAI ANEKDOTÁK

JÓKAI ÉS CSANYI.

máját, könyveit, piastolyait olyan em-bereknek, akikről azt hitta, hogy tu-fogják élni.

Jókai arra, kért, hogy adjon neki is egy piastolyt.

Csányi szembe nézett a asszal ha-ragosan elutasította:

— Tedd, de ne mondd.

Jókai nagyon elcségyenlette ma-gát, hogy arca elárulta mire gondolt.

s kiment a szobából.

Kiss Ernő utána ment és megfog-ta karját, addig beszélt hozzá, míg kibeszélte fejéből azt a sötét gondo-latot, amit már homlokán lehetett olvasni.

"Közösöm neki a földörében azt a szót, ami sorsomnak határozott, — írja Jókai. — Es a szó ez volt: — Önnek neje is van."

Tölöl voltak aokéid, nagy birtokú hámozók, csak aaszt havi börtönre ellátás, (Schmerling alatt az volt a poli-tikai diván, hogy a szerény kivál meg a szerkesztő is be-csajlik.)
 En egy nagy pályafolyerre készütem, melyben napnál
 — 12 —

A NEMZET-NAGYKÖLTŐJE

„NEHÉZ VAS”-BAN
Jókai Mór írása fogságra emlékeiről.

MAGYARORSZÁGI ellenék megemerkelt a magyar vezérterület elhatározta, hogy egy saját-organumot hoznak létre, mely nevelésüket képviselje. Engem biztat meg a szerkesztővel. En aztán az új lapnak a „Hon” nevet. Magam jártam utána Bécsbe az udvari kancelláriának, hogy az engedély megadására az engedélyt. En sötétben az irasommal föl Budapestre Palffy Mór grófhoz bejelentem, hogy van passzusom az új lap kiadásához.

— Híjaj, barátom, — mondta a helytartó, — az még nem elég, hogy a kancelliar beleegyezett, még én is itt vagyok, önnek előbb reverzalist kell adni magáról, hogy lapjában a kormányt pártolni fogja.

— Kérem: itt van már a reverzalista. Tudtam, hogy ez is szélsőséges.

Az volt pedig ebben a reverzaliban, hogy én közel-szem magamat a magyar kormányt minden a basztra nézve kérés-intézkedéseiben teljes érdemmel támogatni.

A kormányzó nagyon csodálta a fejtét: „A basztra kérem ádvós!”

— Hallja, barátom, maga nagyon ravasz ember. Itt csak irjon újjságot. De vigyázzon a ponnajára, hogy valami ki ne csoppanjen belőle.

Az új lap szerkesztésére nagyhamar megalkult, négy, kispórást ellenszék politikuskokból és új szabadelvi ténstégekéből. Ujfére oly nagy előfésztés és kérés volt összeállítás, mely annak fönnállítását biztosítani kérték, azon felül voltak előkelő, nagybirtokos, támogatók, azok késztetését random Almány Pál (a debreceni országgyűlés volt elnöke, ki már egy balkelettel tartozott az emlékei között.)

Most azután módomban volt a „politikai divatok”-at a közönség elé hozni a saját újságomban.

Folyt a munka akadálytalanul valami hat hétig. Ekkor egy új munkatárs koccogtatott be hozzám.

Egyike a legelőkelőbb magyar főuraknak: nagyban gazdag, műveltségben alapos, testben, lélemben fiatal, Zichy Nándor gróf.

Egy terjedelmes, jól kidolgozott memorandumot hozott, melyben mely szakavatottsággal voltak kimutatva a politikai hibák, melyek Schmetling rendszerét Magyarországon kivételülenné teszik a országos keresztéllyel estém Magyarországot és Ausztriát teljesen törökellenék. Különösen nemzetgazdasági tekintetben volt ez fényesen megvilágítva.

Zichy Nándor előbb a Pesti Naplót kínálta meg ezzel az emlékirattal, de Kemény Zsigmondnak nem volt kedve a fejtét az országban torkoltna bedugnai, akkor aztán én hoztam hozzá a cikket. En közöltem azt barátaimmal: nagyon tetszett nekik. Szerrő beleegyezésével valami keveset módosítottam rajta. (A módosítás seelidítés volt a kifejezésekben: szerző igen erősen bánt el az uralkodó politikai rendszer vezérterületével.) A memorandum egy számban jelent meg: Roppant szenzációt idézett elő az olvasó közönség táborában.

Két nap múlva azonban egy barátom, kinek összeállításai voltak a helytartóságunkal, azzal a jó hírrel lépett meg, hogy: „Palffy Mórle dühös ráadás a Zichy Nándor gróf cikke miatt a kladia a parancsot, hogy katonai törvényesék elé kell bennünket állítani a mindkettőnk három havi börtönrre állítani” (Schmetling alatt az volt a politikai divat, hogy a szerzőn kívül még a szerkesztőt is becsúlják.) En egy nagy playdoyerre készült, melyben napnál

KOLDUS GYERMEK

Karácsonyi történet.
Írta: JÓKAI MÓR

Az APJÁT ledölte a hajókötél, a vízbe fulladt. Az anyja mozdón volt, északai munkában megütötte magát, forró lázat kapott, meghalt. A kis fiu egyedül maradt és meg alig volt négy esztendő.

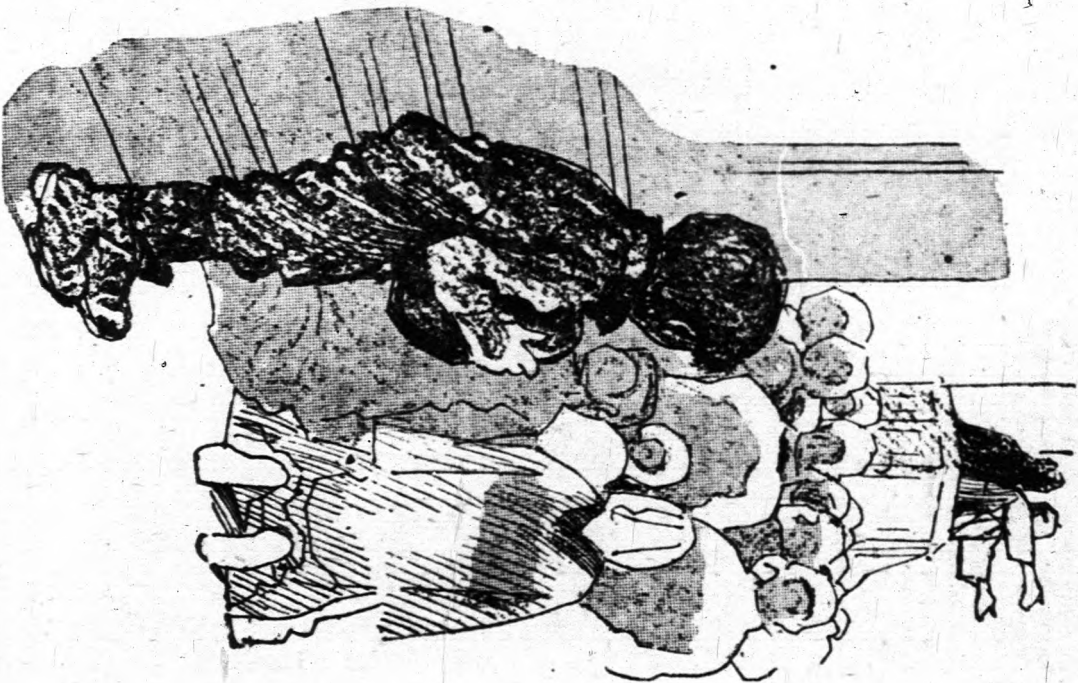
Mikor kivitték az anyját a temetőbe, a kis fiu elgondolta magában: „Már most ki fogja nekem mondani: kedves kis fiam? Ki fog én nekem kenyeret adni reggel, este? Ki vet nekem már ezután ágycat? Ki ad rám tisztát, ha elcsenyvesedem? Ki vesz az álbe, ki csókolgat meg, hogyha valaham [A]?”

A szomszédok is elköltöztek ki ide, ki oda, idegenek jöttek a régi helybe, akiknél, ha megjelent a kis fiu, ha bekérkedett ajtókon, azt kérdezték tőle: „Mit akarsz? Mit keresesz itt? Takarodjál innen!”

En is takarodott szegény, kiment az utcára, ahol senkít sem ismert, megállt egy szögletnél szegény és ugy nézett a jó-ó-mendó emberek szemébe, nem hasonlított-e valaki az ő apjához, anyjához, hogy azt megszólíthatták? Híába nézte azokat, az embereknek más dolguk van, mint az ügyelgő gyerekekre ügyeint. Aki mell világban akar valamit kapni, annak ki kell nyitni a száját.

Az igazi koldus gyerek jobban érti a mesterségét. Az utána szalad a cifra uraknak, hozzájuk koni-feni magát piszkos condráival, azok aztán, csak hogy megszabaduljanak tőle, yetnek neki valamit. Az olyan koldus, aki csak sirni tud, meghalhat éhen.

Még is halt volna éhen a kis poronty mindjárt az első két napon, ha egy jámbor öreg gyümölcsáros asszony nem árult volna ott azon a szögleten, amelyikhez ő szegődött. Ez csak elnézte, mit ácsorog az a kis fiu ottan olyan sokáig. Talán bizony lopni akar? Mikor aztán látta, hogy estig nem mozdul

onnan, megszerinte. Kiválszolt számára egy titódott almát:

— Neze, fogjad, hanem aztán már most ereds hazai! A kis fiu hozzá volt szoktatva a szögletéhez a ahogy mondák neki, hogy menjen hazra, szépen elhúnyt hazra.

Akkor pedig már este volt és este nagy városban minden ház ajtaja be van zárva, a délután

Harmadnap, negyediknap, megint ott találta a jó öreg asszonyt. Ottódnap pedig hibba vart red a szegleten, sokan jöttek-mentek az utcán, még többben, mint egyébkor, csak az öreg nem jött esztall. A kis árva végre megkérdezte egy föllábu koldustól (nagybó urat nem mert megszólítani):

— Hol van most a jó néni?
— Ma nem fog itt árulni, fiam, — felelt neki a koldus, — mert ma ünnep van.
— De hát miért van ünnep?
— Mert ma született a Jézus. Látood, kis fiam, hogy mennek az emberek a templomba!

Ahova annyian mennek, oda tán szabad bemenni, — gondolta a kis árva a hogyan örült, midőn látta, hogy ebből a nagy-nagy házból, amelynél szebb háza senkinek sincsen, nem utasítják ki, nem kergetik el, nem kérdik tőle: mit akar itten? — ha ott engedik a gyönyörű ködön abban a szép énekben a pillenni a sok ékes öltözött ur között.

V a l a m i nagy tiszteletrémítő ember után sokat beszélt a népnek. Elmondta, hogy született a kis Jézus Jászolban, pásztorok között, hogy élt szegény-ségben, nyomorúságban a hogy szerette azután is a gyermeket mindig.

Ugy elhalgattá volna napestig, amit ez a jászoltelep-műtő férfi beszélt.

Egész estig mindig talált templomot nyitva. Este az-elműtőknek meg azokra, akik éheznek és szomorkodnak!

Után azok is becsukták a ó kamrát az utcán maradni.

Annyi ablak ki volt világítva az utcán! Fényes bintók robogtak alá és fel. Ragyogó boltablakokban fényes voltak kitéve, égő viaszgyertyák, cukorángyalakkal, piciké bőlcsével: azokban aludt a kis Jézus. A kis árva úgy el tudta azokat nézni!

Monoszó asszonyok jöttek a boltokba, vásároltak azokból a tündéri szépségekből, kik vitté háza kis fiának, kis lányának, — amit a kis Jézus küldött nekik.

Olyan szép a kis Jézus születésnapja!

Csak olyan hideg ne volna ezen a napon! Jó azoknak, akik meleg kályha mellett, édes anyjuk keblén hallgathatják a

széle szívótlését, de aki nem tudja, hogy hová menjen a háza ilyen zord időben! Iamét csak viaszatárt a templom ajtajához, ott letérdelt, kis kezét összeszteve: — Édes Jézus, aki úgy szereted a gyermekeket — ha volna nekik segítség olyan kis szolgára, amilyen én vagyok, vennék engemet magadhoz...

S a nagy Megváltó meghallá kis szolgája kérését és elvette őt magához, akit senki sem tartott magának a földön. Ott elaludt a kis gyermek és felébredt a mennyországban.

Ti, akik vígadtok a örültök szent Karácsony napján, emlékezsetek meg azokra, akik éheznek és szomorkodnak!

leszedni, majd meg nézegette magát benne, mint a tökörben.

Ez a szokása okozta halálát is! Egyszer reggel kiment eliele futott, még kisértét volt, papa nem látta, ráisposott.

Ertig élt. Senki sem tudta aszennedni látni, én tartottam egész nap vatta közt a kezemben. Este felé bejött papa megnezni, hogy van. Az ismerős lépésekre még egy-szer fölismert, elkezdte énekelni dővölő dalát, kis feje lehanyatlott s egy kis nevető lélek elszállt valamerre...

Háromszor láttam életemben Jókait keservesen zokogni. Ez volt az első eset. A második a felesége ravatalánál, a harmadik, mikor Rudolf főherceg halálhírért hozták. Ugyanerről a Jancsi madárról hallottam mesélni, hogy mikor papa egyszer hónapokig halálos beteg volt, mindennap ott ült az ágya végén s azszal mulattatta, hogy naphosszat puha féléhangon, mintegy alátámasztva, énekelgetett. De reá nem szállt volna, mint máskor, mikor gazdája egészséges volt.

Ezek egyes rendkívüli madarak voltak, de még csodálatosabb hatott a teljes vad madarakra. Ha nagy kampos botjával félfegyverkezve a svábhegy, vagy balaton-fürdő kertjében járt-kejt, föl sem rebbentek, el sem szálltak közeledtérre. Mamák, papák tovább tanították, nevelték urfincakait, kisaszonykájukat, jobbra-balra körülötte repdesve, némelyik, mintha mutatná volna: "Látod, milyen szép őt gyermekem van! Neked neveltem őket, neked énekelnek, a te hernyóidat fogják pusztítani!"

Svábhegy térségünk előtt nagy májusfa állt. Apa arról azt hitte, hogy életével van összekötve s adig fog élni, míg ő. Ugy mesélte, — ahányszor nagybeteg volt, — a fa is mindig sorvadt. Nyár elején elhullatta a levelet s mikor vért köpött, a fát is le kellett fűrészelni. Ő meggyógyult, a fa gyökeréről őt szép ágat hajtott s ódagu fa lett belőle.

Erre a fára mindig szeptemberben szárával jöttek a szep kék cinkek érett májusfabogyót enni. Papa olyan örömmel várta őket, —

mint egy gyermek. Vendégeink tekintette s finom ebédeket rendezett a számukra. Sok fiatal vészort ledugott a földbe, a felső hegyét behasítva s földiokat dugott minden hásdékba s ezek a pálcák mind a terrazon levő ebédülözszál körül lettek beszúrkálva s abban gyönyörködött ékeszál alatt, miközben neheé ügyességgel szedgettek a diót, köz-közben hihetetlen tornászati gyakorlatokat produkálva, hogy egy-mást megelőzzék.

Ilyenkor vidáman félrecepta nagy puha kalapját a azt szokta mondani: "Nincs az a színház vagy cirkuusz, ami nekem ekkora élvezetet szerezne. Ezek az én komikusaim, akrobatáim, nincs ilyen a pestieknek!"

A legszebb, mert legtitokteljesebb volt fülemilékkel való viszonya. A fülemile a legféltéknebb, legemberkerülőbb madár s impraktikus, mint minden poéta. De tőle nem féltak! Minden vad fülemile ismerre. És ő is fölőra járányira ismerre minden fészükét.

Ha otthonukat macska, idegen ember, vagy rossz gyerekek fenyegette, elmentek Jókai ablaka alá panaszkodni, segítséget kérni. És ő, aki ha sürgős dolga volt, tán még a római pápáért sem hagyta volna magát zavartatni, — ha a madarak panasztát hallotta, fölugrott, otthagya a félig-megrész szót, botot ragadott és futott, a szó szoros értelmében futott, amerre a hang hitva. S ha sikerült a veszedelmet elhárítani, a kis családát megmenteni, ragyogó arcával jött nekünk dicsekedni.

Arca sugárzott a jósgától és büszkeségtől! Hányszor láttam én ilyen jelenetet!... Utolsó utján megörült az utolsó csoda! A pesti temetőben sok száz ember, szónokló férfiak, síró nők, kocsiok, lovak középette, síró embertömegben, a fülemilék apjának koporsója fölötti bokron megszólalt a madarak legvadabbika s egész kis szívével egész nemzetiségéért elbucsuztatta, elisratta legjobb barátságát, védelmezőjét...

Hiszem, hogy ezt az a jó és szép öregember meghalotta s azóta szebbeket álmodik!

JÓKAI ANEKDÓTÁK

"BOLOND KEND TÁNCSCSI!"

Ennek pedig az az eredete, hogy Tancsics Mihály annak idején azzal a javaslatot állított elő, hogy a magyarok a mindenféle arisztokratikus titulusok helyett, egyszerűen kend-nek szólítsák egymást. Jókai ezt a jóakaratu, de hobortos javaslatot tetve neveléségeső a "bolond kend Tancsics"-csal.

A jancsároknak végnapjai regényéből (1853) való szállóige az "Ali kessal,

"Régi dal, régi dal, régi dal, régi dicsőség-ről!

Van-e közöttünk valaki, aki az elmúlt ifjúság, vagy a háza régi nagy emlékein eltűnődve nem sóhajtotta:

"Régi dal, régi dal, régi dicsőség-ről!"

Fényes napnak ragyogása rózsafelhő égből.

Világverő Mátyás király még a világról szólul.

S a dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről!

Jancsinos bucsuzások igen gyakoriak voltak. A művészek egyre azzal vígáztatták férjeit, hogy előjö a legdrágább napok, majd szeretőt ejti ő, hogy együtt mulassanak vissza a föld-városba.

Néha volt kedvelőben a fiatal koldusok az a fardonsal

Ugyanakkor voltak benne a koldusok az az íves ív.

Csányi Benjámin azonnali bemutatja a papot:

Sokorom, Kász Endre, helyből református lelkész,

a Jókai Mórné öngyógyász Pestből. Hiszen tudod ki!

Az íves és koldus azonnali távozzal a kertek, de Csányi

előzők állt.

FÜLEMILÉK APJA

A nagy mesemondóról írta leánya:

FESZTY ARPADNÉ

ATAROZOTTAN azt hiszem, madarait, virágait, gyümölcsöket névnyit, azaz: a természetet színtét és hangját sokkal jobban, intenzívebben szerettem Jókai Mór, mint ahogy valaha embert látni szerettem.

Ugy képelem, egy ember sem lehetett elég színes ahhoz, hogy fantáziáját házmosásban lekösse.

Környében egyútt él minden virággal, egyútt dalolt minden madarral s a legszebb pillé sem szült könnyekben, mint a fantáziája.

A rózsák dusan nyitottak keze alatt, a gyümölcsök zamakos volt, de ez tán minden gondos kertészről így van. Én csak Jókai madarairól akarok emlékezni s egy pár tollas barátját földelni, lefektetni.

Az első, akitől megemlékezem, nem is ismerem. Sok évvel születésem előtt halt meg. (Bocsánat, de én azt hiszem, hogy az állatnak is van lelke, sokszor értékesebb, mint akárhányé közülünk, klasszív emberké. Hogy erre a hitemre é tanították, vagy az élt, nem tudom. Tán mind a kettő.)

Laborfalvy Róza évekkel azelett, hogy Jókait ismerete volna, kapott egy szokatlan okos papragójt. Az a madár nemcsak botanikus szavakat ismert, azt sok más madár is megfeszít, de társalgott (mintán azt nem mondhatom, hogy saját szakállára, az nem lévén neki), saját csőrére próbált szellemkedni.

Például egy urnak, aki nagyon sokat és soká beszélt valamit nagyon kalandos történetet, unott hangon azt mondta: "No beszélj már olyan zöldekkel!" Ha bekopogtatnak, rendesen ő mondta: "Szabad!" Elkészülhetett, megnyírt szerette s kényeztető Jókainé ezt a madarat, amit az a papragójtól gyarkorl, a kutyáéhoz hasonló húdeggel viaszozott, mindaddig, míg Jókai nem kezdett gyarkorlában a hába jérni, udvarolni.

Amligen arányban nőt Jókai vonzama Laborfalvy

JÓKAI, mint INAS

Vadnay Károly elbeszélése Jókai Mór bujdosásáról

ÓKAINÉ hamar megtudta, hogy férjének van oka fejni a hajalom sujtó kezétől, mert itt olyan művet is elegez, melyeket az ellenség nagyra értékelt és jelezett az emlékeztetőbe. Birtos helyre rejteni el férjét, ez volt tehát éjjel, nappal főgondja. Fühöz-fühöz folyamodott landcért.

A Nemzeti Színháznak akkori főbírója, Kis alakú és fejn, a már akkor öregedő fura-komikus, Telepi György, azt mondta neki:

Tudnák én egy jó rejtőhelyet Borsodban, a hegyek közt. Ez Tardona, ahol nekem is van egy kis viakom. Ott az Isten háta mögött lakik az én feleségem nővérem: Csányiné, ha oda eljuthatnak, ott a férje olyan biztonságban volna, akár az észak-amerikai prairieben, vagy London hátsó utcáiban. Ott ugyan el nem árulják, de nem is keresték.

Tehát oda ment: ez volt a főtábor. A Saló völgytől oldalt, hegyek környezetében fekszik a kis falu. Kenyér ut vezet bele, de ki — legutóbb akkor — nem vezetett ki belőle. Szarvasföldön fekszik, mégis elszigetelt pont. Volgykötésbe húzódtott meg, mindenfajta erődíjértől, kornyelt, kis hegyi palak szeli át s annak jobb oldalán lejőn épült a falu legmagasabb része. Középe téglán fekszik a regényes kálvária templom és ahhoz közel esik a szerény paplak, melyben ma is ugyanaz a derék lelkipásztor lakik, aki akkor, — negyvenöt évvel ezelőtt lakott.

A neve Rácz Endre, ha ugyan ma már nem Andrásnak hívják. Az akkori fiatal lelkesből azóta nagyszírialelű vén pap lett, de most is ifjú kedéllyel emlékezik meg s örömmel emlegeti minden vendéget, akit ama rossz idő szép napját, melyen az ő híres bujdosójuk a faluba érkezett.

Nyár vége, szeptember eleje volt, midőn a Csányi Benjámin háza előtt, a falu fejed végen, egy úri kocsi, úgynevezett "bricska" állott meg. Még volt az rakva mindenféle bórindókkal, utikávéval, dobozzal. A bakon erős nézésű, nagybajuszu családruhás kocsis ült, mellette szelid urilépő, szőke, fiatal inas, benne a kocsihban pedig féltűnő szépségű, hosszú, sugáralakú urhasszonny.

Ilyen kocsit érkezese esemény volt abban a faluban, ahol alig történik egyéb, minthogy az emberek születtek, házasodtak és meghaltak s közben dolgoznak a mezőn és erdőben s imádkoznak a templomban.

Sokan gyűltek ki az utcára nézni a kocsit és az urilasszonyt s csakhamar híre futott, hogy Csányiékhoz vendég érkezett. Elujásgólták azt mindjárt a paplakban is, mivel a papné testvére volt Csányiának, az azonnal sarkalta az urit, nézse meg, ki érkezett, hátha nekik is jó ismerősök?

A fiatal pap csakhamar neki is indult s mire a sógora házához ért, akkor már a kocsiól be volt hordva minden malha s a feltűnő szépségű, deli termélt nő benne ült a Csányiék szobájában s ami a papot rögtön meglepte, ugyanott voltak benne a kocsis és az inas is.

Csányi Benjámin azonnal bemutatta a papot: Sógorom, Rácz Endre, helybeli református lelkész, s Jókai Mórné önégyesége Pestről. Hiszen tudod ki! Az inas és kocsis azonnal távoznl akartak, de Csányi eljőlt állt.

Sohase menjete! Az én jó-sógorom előtt nincs miért titkolódnunk. Bemutatlak titeket is. Ez az inas Jókai Mór, ez a kocsis Rákóczi János.

A pap egészen oda volt örömben. Így, hogy Jókai akkor még csak pályája elején állt s csak egy regény: a "Hétköznappok" s pár kötetnyi beszély volt összes termése, de ő nem lassan nőve fa volt az ifodalom kertjében, hanem egyszerűen fölmegeasodott. Képelemének gazdagságát és humorának zsenialitását mindjárt legelőször beszélyei is viszatükrözték, azonkivül szerkesztette már néhány hónapig az "Életképek"-et s néhány hétig az "Esti Lapok"-at. Olvasott tőle már mindenki s így a kis falu papja is — valamint a tőle valamit olvasni annyit volt, mint egyszerűen nagyon megszeretni. Egész elfogódva szorított vele kezét, Rákóczi Jánostól azonban, e pestimegyei kibirtokoról, mitsem tudott a most hallotta csak, hogy Kosuth Lajos bizalmas embere, ki a kormányzói írodának egyik főbb tagja volt honvédmegnyí ranggal.

Gyóronan ment az ismerkedés s csakhamar bizalmasan folyt a társalgás a pár héttel ezelőtt lefolyt aradi és vitéz szomorú napokról és az ország borzasztó helyzetéről. Vacsorára már a kocsis és inas levetették cselédruhájukat és úri köntösökben ültek az asztalnál.

Jókainé egyre ajánlotta férjét a tardonai urak figyelmébe és oltalmába s azok fogadták, hogy úgy viágyának rá, mint tulajdon szemük fényére s rajta lesznek, hogy Tardonán otthon érezze magát.

Rákóczi János csak ez egy éjszaki maradt a faluban. Reggel utazott tovább Gomboré, Kunyára, ahol ismerőseit laktak. Csányi vitte el a maga kocsián, mint cselédjét s utközben Putnokon, a bujdosó nem is tartotta tanácsosnak bemenni a vendéglő szobájába, mely tele volt mindanfélé emberrel, hanem künn szalonraült. Ottanos volt nagyon, de nem sok idő múlva, midőn a Szepessagen egy "gut gessint"- földesurhoz állott be kocsiának, egyszer elárulta magát. Ez az előlelt ur egyik barátjával utban lévő, beszélgettek arról a régi híres miniszterről, ki XIV. Lajos alatt a francia ipart megteremté, de hába törték a fejüket, a neve nem jutott eszükbe. A kocsis hallgatta egy darabig a nagy fejtörést s aztán tételmét vesztve, nem állhatta meg, hogy hátra ne szálljon: "Colbert!"

Megváradtak s a földesur másnap elbocsátotta kocsist, vezedelmének véden ilyen tudományos cselédet tartani. El is fogták és várlogásra ítélték ezt a cselédet. Nemokkra kiszabadulva, igen elkésereedett politikuss s a hatvanas évek elején Pestmegeye főjegyzője lett.

Ugyanaz a kocsi, melyen Csányi őt akkor Ranyára vitte, szállította be pár nap múlva Jókainét Miskolcra. Nem maradhatott tovább, mert már a Nemzeti Színházról kellett jászania. De minden szerepétl nagyobb gondja volt neki akkor az, hogy mint mentse meg a férjét.

Tardonai bucsuzásuk igen érzékeny volt. A művésznő egyre azzal vígasztalta férjét, hogy eljön őt meglátogatni többször. Aztán muljanak el csak a legáldozabb napok, majd szeret, élti ő, hogy együtt melhesseek vissza a fátvároba.

Nehéz volt kezdetben a fiatal költőnek ez a tardonai

"Othon", midőn az igaz otthont elveszítette. Neki ugy közpályáján, mint magánéletén kegyetlenül átgázolt a sors. Nagyon szerette nejét, kitől távol kellett ennie s nem volt meg irászata, melyen — rendes időben — annyi kedvvel, gyönyörrel dolgozott volna. Híreket is hoztak az adni Komárom várát, mely Jókait a szülőföld kapcsánál fogva különösebben is érdekelte, megindult a bosszu vérontása Aradon és az Ujpelemben. Ami hír a külvilágról behatolt ama kis faluba, mind borzalmas volt, vértületek, elközbások, befogatások. Saját sorsa is aggasztá. A helység leguribb portáján lakó Szentimrey Pál földbirókoss nővére, özvegy Lengyel Józsefné, lelkes magyar nő s mások is, ki-kirándultak Mikakolról Tardona s megtudták, hogy ki lappang Csányiékknál. Fél is keresték őt, hogy lássák és vigasztalják. De a költőt meglepte a töprengés, hogyha ennyire tudják már ottlétét, akkor vagy távoznia kell, vagy pedig elfogják.

— Ne aggódjál, — biztatta Csányi, — hisz a házám magas eleje tornác, honnan nappal messzire elátnak. Meglepetés nem érhet. Ha gyanús ember közeledik, a ház mögött az erdő, mely elrejt. Éjjelre pedig mindig bezárom a tornác ajtaját. Amíg zörgetni hagyom a fogsérteket, addig te a kerthe nyíló ablakon megszökhetsz az erdőbe. Szobádban azért a költő, hogy leereszkedhessél rajta. A vész multával reggel aztán szépen visszajöhetsz. Ez megnyugtatta a költőt. A ház valóban alkalmas volt a szőlére. A falu felső részén a második telken feküdt, hegyoldalon építve. Jókai az első szobában lakott, melynek két ablaka észak és északnyugat felé nyílt. Kivülről oly magas, hogy csaknem emeltesnek látszik. Ma már e szoba nincs meg. Csányi Bertalan birtokai később idegen kézre jutván, házáat egy parasztság vette meg és a saját céljai szerint alakította át. Az első szoba eltűnt s az valamivel kisebb esett, mint a ház mostani első szobája.

Ez a menedékleivel az akkori komáromi Geleitscheln volt, melyet Klapka s vár főhadásakor költött ki honvédeli számára. Aki azt fölmutatta, azt se be nem zárták, se be nem sorozták. Szilágyi Ede testvére, Szabarmáry volt honvédtisztadós nagy bajjal szerzett egy ilyen márt, de

stánoként rajta kívül csak a gyerekek voltak a templomban, ezek éles hangú énekliardába kedvvel érezte a maga mély és éres baszusát. Mindent telt, amit csak lehetett, csak éppen nem írt. Mikor kérdezték, hogy miért nem írt, azt felelte: "Mikor azt se tudom, van-e még nemzet, mely olvas s van-e haza odakünn?"

Vidámság nem is köszönt be akkor a költőnek, csak midőn neje párszor rövid időre meglátogatta. Pár napra szökött meg a Nemzeti Színházról, nehéz utat téve ama vasutalan időben. Agródva érkezett és békésen távozott. De egyszer, utólag, ép karácsony szombatján örömtől sugárzó arccal, kezében lengtetett papírral, mint valami diadaljellel, sietve lépett be a tardonai első szobába. — Nincs többé mielő félünk! — kiáltotta kitűnő kedvvel. — Viszlek magammal Pestre. Itt a menedéklevelel!